

Cap-059(4)

Carnets
de l'exil

1939

(II)

def 196 lis pos
af 282

faltay - 86 páginas

Années
de l'exil

1939

Tinc aquelles notes - per si un dia en podes servir -
a Tolosa, on s'ha declarat la tempesta. Les vistes
el 20 de Març de 1939. Tenia el projecte de fer-ne
una llibre, una llibre que hauria pogut dedicar.

A tot el poble, com jo, han viscut
l'estada d'afers; a tot el que han
sofert la vida d'afers del camp de
concentració, que jo no he sofert per
causabilitat; a tot el poble, com jo,
veuen la França del Sret de l'
Home i estabolen amb la França
de m. Ferrer Bonet.

La meva mare, la meva vídua, el meu germà
vivien temporadament, incidentalment, a Caldes de
Montbui. Habien deixat el domicili de Barcelona
indicació meva.

fo era al punt des del setembre de 1936 - me n'hi
havia anat amb les columnes catalanes "Mària-Cam-
ratis" - i el meu objectiu era marxar per quan la
havia deixa deixa Barcelona. Vincut el meu familiar
a Caldes, l'argumia escac i la pena, per un episodi

molts temes que no poter-se fer perdonable - era una
 de Caldes vivia en una casa que l'Ajuntament havia
 posat a la meva disposició i de la qual - no hi ha lie
 per a justificar-me com no dóna justificacions ni exp
 lacións a simple - ningú no li havia estat propietat.
 Simplement: els seus estabments habituals, uns monjos fra
 res que tot tenien el costum d'anar-hi a pensar l'es
 tiu i pue, com es natural, des de 1926 preferien passar
 els estius a França, dima molt més pacífic que el altre
 ad hue quan hi ha revolta, cosa que després poté veure
 i em farà pensar si la Revolució Francesa no es com
 deia Brads, una invenció que han fet per a que jo
 pugui fer-ne literatura.

L'esmentada casa era propietat de l'impress Herrich,
 molt amic del meu pare i no se' com ni de qui
 una manera li perquè ha passat a esser propietat
 d'uns monjos francesos.

Per estar jo pui era - un home tant important
 i perquè regons, al joc de m'estimava tot-hora, i des
 pintament no en volia acceptar que pogués un ho
 me, però, per delicadesa, donar-vos duro cada
 mes per a l'Hospital.

Després de la retirada del 'això' el subterrenament es
 precipitaren, prenueren un ritme de vertigen. Si obria
 en calta passar a Haro de Cardos. Ja a Haro de Cardos, ja a punt
 de marxar-me, venien a veure'm la meva molt
 amiga amica de Caldes: prop Santeberta, ex al
 calde popular, i l'essent autr dramatic austroí Carlín,

l'esmenie era jo a que, amb la dona i la filla,
 havia, com el meu, canviat Barcelona per Caldes.

L'emicau era ja a Tarragona - i anava després amb l'ajut de la Ho Intervenció! - i calia fugir. Jo el donau l'adreça del familiar del meu ajudant de camp a l'Ebreit, ^{an Ribera d'Ebre} i m'interessant i treballant a Cerdà de Ter. I la indicació que, si les coses anaven mes malament encara - es que, per, potia anar mes malament? - passassin a Sant Feliu de la Ribera, on altres familiars del meu ajudant, els meus parej, els acollirien.

L'endemà jo, que havia passat la nit a Caldes, retorna a Manresa. El caps i els soldats m'esperaven per a marxar car l'emicau era a Manresa. La porta de la casa on m'havia estat junt, ploraven. Si aconseguí de mevar i recomanar-los.

- Sí s'hi'n que creu molt antipàties i que varem ocupar aquella casa per fer-ho. I que estan molt content que hagin marxat, car en tots estan per francesos i per l'esperança franquista. Tal vegada s'ho depun i els deixin tranquil·lis.

Després, amb el meu germà i Ribera pujava a l'auto. que enduia a Argonyà, una colònia fabril propera a Sant Pere de Torelló.

De aquella mateixa hora, poc mes poc menys, van caminar i entra a Cerdà, des de Caldes, prop Torelló. i el seu familiar - tres fills, la mare i l'exposada - D'Ambròsi Carrion amb la dona i la filla, i Ferard i Trapuz i la meva cunyada Llupas amb

seu fillot de sis mesos. La meva germana Pilar ⁴
molt cratjosa, v' havia volgut pujar a Calder per si
podia salvar el meu llibre. I a Calder pujava en
l' escultura Manolo - quina pena en saber que no
se l' hagien endut! - i el mestre Miret, que en un cap-
itulo que erenat el gran murall de La Santa Espina, no
hi hagi passat res. Miller, doncs, fet i fet, que ni l'en ni
l' altre, ni el gran escultor - qui den tenia el magnific
retrat que em feu? qui den haver-lo robat? - ni el gran
mural hagi passat a l'estili: així v' hi havia rotat
tot la penitència i les retacions de l'estili.

Les carreteres eren plenes de peat: a peu, en carro,
en camions. Aquella era la primera impressió que
tenia de l'estil - l'estil que un dia tal vegada
serà bonara tenia per a un llibre - i en el seu des-
fondament.

I a Calder que havia estat Doctor Típul, malgrat que
com Lelio era-ho tot de l'estació balnearia, tipus
terol i degradable que caldria un dia esclafar
com en roba al pue, per no conixer-lo, per no saber
veure en ell, o per excess de generositat, li permetien
que rebre la seva conductora una vegada fini-
ta Tipul, de tipus figura, nincada i ver capellana que
no taria cada puerca, i hi taria en la vora joc.
Ja Calder pujava que visqu' aquell doctor

Tipus d'involt memoria que respon per el dia
que pugui passar. Per caldà passar.

I a Caldes quedava "Black", el meu gos, molt
mes simpatique que - i mes noble - que el doctor Bi-
pol; Quina fi hauria t' Black" al qual, si fa
temp, vull consagrar un llibre.

Quina fi haurà tingut, pols, i fidel Black!
Les carreteres eren plenes de gent: + paix, en carros, en
camions. Aquesta era la primera impressió que
tinc de l'estat - l'estat que tal vegada serà te-
ment. Una altra llibre - i em colpejà profunda-

a Aragonyà havia aprenedre a menjar poc
ment, cosa que no havia fet en tota la guerra. A
Aragonyà he d'acceptar un allotjament miserables, co-
sas que també em ve de son. La guerra havia estat
ara, una festa major. Per això s'acabava tant
elai, en forma de voluntari, jo no li avançava
totes les que tenia i em resignava - tal vegada em-
mig pel gruix literari de l'aventura. Deixa-
m'arrivar a tots els pleins.
Una vegada arribat al front, però, descom-
presa - em 'citionat al pas i havia estat impossi-
table l'encontre inerte, si pugnava mal-
a una determinada sindicat, o un determinat

partit polític tenia auto molt no era cosa poc jo
anés a peu, entre altres motius igualment podi-
vam perquè l'anar jo a peu no hauria fet pua-
nyar la guerra.

A Argonyà hi passo poes dies, en un ambient d'
incertesa i d'incertesa. Tot, des de fa molt molt,
Comissari del Corre de Campanya de l'Estat
de l'Est. Juan Guadis Martínez, en donar-me possessió
del carreg, com sabia que jo havia renunciat la paga
de Comissari de les Colles de catalanes, en diu:
— Le adierto, amig Capdevila, que el mèlhor és irre-
nunciable.

— Tant irrenunciable! Ho t'he voliat mai. Que
perquè? Perquè et nomenauament no apareixia al
nitt enca mat pensat, però suposo que perquè el
señor Joan Nepri, ministre de la guerra i president
del Consell estatal massa bé amb els comunistes de
l'última hora i p' seguria essent, tant tot, republicà.
Quedem que et seix Joan Nepri en din una
quant mides de possedes — les que tant alegrament
es partaran a l'acílic — i no en parlem més.

Don Ferran Faig venir a Ferran Brustola, — que
moria, exiliat a Larrau (Tarragona) cap del Corre de
Campanya de l'Estat de l'Est per a recordar que

cat fer.

La situació es molt greu i s'esperaix d'hora en hora - malgrat la prensa i la ràdio, que mantenen estupidament sense aconseguir esparrigar a nins i nanes i tant no pot fer se una cosa: exitar que la documentació secretà del Correu de Campanya caigui en mans de l'enemic. Recordem que el capità Falco i el soldat Aragó i jo, amb els depositaris de l'escumentada documentació, ens treuarem a la fortalesa. El personal del Correu de Campanya passaria a Sant Joan de les Abadesses. Si les coses van per bé - i no ho veig pas possible - retrobarem a la batalla, com temo, com et mes puc repetir, van malament retrobarem tots els papers i passarem a França.

Al meu pereix l'únic, que puc dir com cap del Comissariat, li dono l'orde de, si no considera segur Sant Joan de les Abadesses i'avenç amb l'unió fins a l'acabada. L'alçat amb una amors intensa, que vanament vull omillir, i pujar al camí. Cax feix el viatge en un camí: no en et meu cotxe: perquè al meu cotxe no hi havia cabut la muntanya de papers i perquè proustra en pista que passi per Corrià, en fangues dels seus familiars i et deixi a l'Aiguallar d'escrivà-viua d'una governació republicana assassinat pel facions.

Seríem, a Sèries de moltes peripècies, arriscades

a feria a les vuit del vespre. Pel camí, el capità Talís ha reterrat la seva Lona: que venia a peu des de Barcelona.

La feria hi trobava el amics de Caldes - que feren en aquell moment cap a Figueres - el veient permans, la meva mare.

La meva mare es veuula i pal lida, te el cabell blanc - mes de penes que d'aus - el ull blau de totça mirada humilosa - i, si la veu, jades apagar la llum del seu ull / - i un tendre murmur que ho sap perdonar tot i sempre treu florido.

La meva mare, rica primer i després en la pobreza, ha estat sempre una gran sevora.

(La meva mare es el meu objectiu gran. Ai, et dia que en mansei aquell objectiu! .

Tu veure'm, me' abraça plorant i en dirà que tant vol potia restar uns instant, que me'n enaix després que calia cumplir el deure - La passa en un xil de molodanza per no en trobar d'altra, no tinc temps de triar-me una altra - en replica amb el mateu regat de Mârquez:

- Tucaus no t'has completat prou?

(Altament, compleix el deure, arre un xil digne no te tant mèrit com sembla: i es mes fàcil del que sembla, fet i fet, resolta mes pràctic i profitós del que sembla. Si a l'eternitat, tal regado, en venir l'ensubstancial: no potent suposar les salvagades i el crims ^{de} grans veneguers, mi'hauria quedat. I així no potent escriure aquelles notes per al llibre que a molt el farà

ben poca gracia, perque no haurien fetellat. 9
 & no tinc, ni vull tenir-la, vocació de mortir /
 D'intenció meua, per a amançar - que de tots l'ens-
 ció que em vistes pueja, veniu a dir-me que em pue-
 dies d'estalt voler resguardar el camí. Pels et per-
 manys i la mare (1), i salto el prou, esfollit de
 dolr i regrauant l'ira que em rebreia del dolr, pis-
 tota en una.

El 19 d'abril i el Camí se'n van cap a Tíqueres. En més
 vaig, amb la meva esposa - que ha volgut accompagnar-me
 de tots passades - camí de l'apartament. Sembla, alans i ins-
 tal·lació - me, a la sorpresa, on passare mitjans aferry, a
 companyaré la meva esposa a l'aeròport, o l'aeròport, no sé
 com s'etgrafia, per a que passi la frontera.

Després d'una nit per envejable a la casa que a l'a-
 partament tenia la vídua del governador assassinat - hi
 havia una colla de xinxes, funcionaris de l'Estat,
 que es passava les hores discutint si a l'exili haurien
 o no cobrat - arribava al migdia a la sorpresa.

A Cornellà, on faleix tota una companyia de carteria,
 deixem el document. El cap de corrius del polle - en el
 qual em sembla adverteix una mal dissimulada satisfac-
 ció molt rerepitosa - ens reb amb no massa bona cara,
 amb cara pitjor que la seva li faig saber que sovint un alt
 cap de l'exèrcit, que encara hi ha forces de la Republi-

(1) Ignora en aquell moment que ja no la veuria
 mai més, que era l'última vegada que la veuria.
 (note de 1951)

Cap. 069 (11)

ca i que cal obrir el procés de la Repùblica.
Les cedex, de veada pauna però amb moltes excuses i
molts amanerires, un recompte tot l'escola per a parar
de la documentació i una cambra forca per a fer
hi dormissin ~~treballs~~ et capitá Ballo i el soldat Rosquie.
jo, no se perpucé, dis que ja em deixarié una altra cosa
i la trobo: dormiu - ni l'acte se'n pot dir dormiu - excepte
que una causa de la Guerra.

Rosque, el soldat que ve d'escola amb moltes, es un
cunyó d'una picolit, d'una inconsciència colosal i drog.
Ho l'impressiona l'exaiximent de la vita pel pols aviat,
que, aterrigit, enfollit per la pràctica, aturat per la fatiga,
fugen de l'exèrcit de Franco; no l'impressiona el plus, i
malaltions, el ronres lívid i desesperat del que em-
pen, habent-ho perdut tot, vers l'inconsciència. L'apagones,
fill de governador i teat ~~com~~ pensa en menjar. Si tot
el apagones fill de governador menja com ell!

Confesso sincerament que mai no havia vist menjar
d'una manera tant alarmant. Alexandre Holla i que
me Borràs, ~~que tant com~~ ^{que tant com} raps
et sea estat hançien fet un paper blascós.

Que poca estanyera per part meua, em ~~dijere~~ ^{dime} que es
quedava amb pauna; que per ell ablo no a menjar fins
espanyar la pauna. I em'explica, per a que rapira
com les pasta, un copac que havia fet certa vegada: u-
na botjana d'ous fregit amb dolje tall de butifarra, un
pollastre, dos peixos de cara, un en que i l'altra rotida,
dos pans, dues ampolles d'cipria - l'animal no ten-

vi - i, per postes, vint-i-quatre canones. Una altra vegada, obtingut separadament la llei de les afinitats electives, encara pà mig poc poc, recaix, pesava 14000 kilos.

A la forquera Torreiguda es vanirons pausos d'ajut a l'Espanya. L'ajut com sap tot hom, no consistia en armes que eren les necessites i poca, si les impressions tinguts a temps, arribaven no es trobaria amb els italians i els alemanys al Pireneus: consistia, entre els missatges de simpatia, en pot de fer, cara complicita, mandarines, etc. (Catalia agraire, però, aguant ajut. Però l'enemic del poble puc, si hagués pogut, també ens havia enviat armes. Les armes, però, no podrien relligar-les de l'inèpte i atrobat Saladiet, i el Saladiet puc a munich haver veut ^{estupidament} ~~per nos~~ fer la secció d'agüia, en complicitat amb Chamberlain, Le meua memòria.)

Borrell es posa al dia d'aguantar a la carreta i apaga tot el pue pot. Després se'n va a intendencia - una oficina tant mal organitzada com tot el del nostre Exèrcit - a cercar el suministre.

Un dia, dinant, parla amb ofici de veure'l devarar, li diu:

- Hoy no habrá desayunado, ¿no?

- ¿Com puc vos? Yo desayuno siempre, Comisario! Hoy,

precisamente, me he comido treintanavas.

Una noïsta del poble em confessa:

- Los "grupos" aguant soldat que va amb morter. Li aconsello:

- No té'n enemigos más que yo!

- Perquè?

- Perquè no et podries mantenir.

A mes del de la coracitat, el pidió Rosanes te un altre defecte seu: es que no de recuerdos. I veia per persones que el jutges, el fiscal, el diputat, el advocat de negocis buit, els ciutadans, els caps de policia i altres per què ves.

- Hi amigó Celestino... Hi amigó Llorenç... Hi amigó don Manuel...

Convi a tot-hom - L'aprengué una manca que es
pucia a un ciutadà simple - però el fet es pucia tot.

(Després sabé que, amb altres refusat, anà a
veure a tal com l'avui on, amb el seu segonificiu
de la meva bona qualitat, deixari un record en una
sa lò)

La nit la passo, llavors, a la Guana. Ho ha estat cosa fàcil arribar-hi, car uns pocs metres
alans hi ha la cadena, guardada per carabiners
que encara demà recordar-se de poca el nomena-
ment "los cinc mil lígots de Miquel", car no deixen pas
l'exèrcit i he de irritar-los, degut a la meva missió.
Les visites a la Guana.

A la Guana trobà uns coneixuts: uns agents de
policia de la Generalitat, un parell del Diputat
Ruij Lecina... Ho se'n coneix aparegué una petita
caixa de ferro de l'estrangeur enviamen, que ve

pagament, a l'oposició. Hi ha llenguafranca, ento, i
negat, persist, formatge. Ho algú porta uns paletes
recuberts a les que més són les tripulacions dels llaços
en substitució del pà. Algú altre porta una ampolla
de vi que deu tenir idèntica procedència que la caixeta
de queviures. El general de Rius Lecina ens coneix
da a nosaltres.

A la tarda havia tornat el "Valencia", voluntari
de la Comissió Macià-Carreras que després rebreba-
rem a Tolosa: veient la cosa molt perjudicada, cosa
que a passar la frontera. I delin passar-la, perquè
es un viatge que viu que una mestalla. El "Valen-
cia", per a acollir-lo i se li signava que de mi, no havia
donat quatre o cinc paquetes i deu o dotze ca-
tipuengers. A Barcelona, aquells paquetes i aquells
càtipuengers si haurien valgut un gran tot per nosaltres.⁽¹⁾

Com que tinc tota, per a apaiçar la meva va-
rigilitat en passar la nit fumant deis poradaires.

Se tant en tant, quan l'atmosfera esdevé irrespi-
rable, surt a fer a passejar tota la porxada. Plou
a tot i a l'areal: una pluja freda, glaciala.

I davant la cadena vigilada pel carabiners via-
mentegó la multitud de fugitius, que, posseïts pel
pànic mes dolç, no volen perdre el bosc i esperen tota
la pluja que les autoritats de la República tinguen

---

(1) Ho recordo et nom ni el coprenet d'aquest viatge
que serà un dels personatges de la meia-vuit-centena
història del Sertíerres i que morirà al camp de tre-
i a mans de la policia de Vézain.

a be obrir la frontera, i la frontera ja s'obre: ole tant en tant i per a deixar pas al automòbil de ministre, caps de l'exèrcit i alt funcionaris del govern. In dubtadament, això ajuda molt a enaltir la moral del poble. De vegades ministres, caps de l'exèrcit; alt funcionaris del govern, al automòbil ti ha un gran nombre de maletes i sacs de viatge. La pobra gente que aguantava a peu s'ha la pluja pluviada, pensa en el seu equipament - han volgut vestir-se i millor que tenien - que com no anaven en ropa oficial, com anaven a peu, han hagut de llançar pel camí.

Una de xerrapues pluviades de la pluja, tots els ole de la nit inútil (dir-ho d'altre maniera no simple, sense literatura) v'reixen venes, malalties, plors d'infants.

A la muntanya i veïnes expunyes en algunes lloques minces.

Hai que no poté oblidar aquell espectacle. Còpiti per la llàstima, l'importància i l'indisposició, entro moment a la Guàrdia.

A la matinada rebem la visita d'albaires del Vays, envers el qual sent una gran simpatia, home de gran cultura, escriptor gens vulgar, sabe ésser ministre d'Estat - l'únic ministre d'Estat disseny que ha tingut la República - en circumstàncies difícilissimes.

Així, però, tot conveixer-me que no hi ha res perdut, que les coses van tant bé i que cal ésser

optimista.

Tot i això, el capçalat lo al tot va ser
fa apuntar l'allò, en diuen que del seu
havia nascut tres exaltacions.

Les dues, doncs, anaven més bé que mai, segur al-
cara del Rayo.

La prou ben aqua d'una riera que baixa fau-
fosa de la pluja i que en tota la feliçació de l.e.
jo, com el diu, ha acabat, no ha fet. I amb el diu
han acabat la paciència i l'esperança.

Sense rentar-me - era que, gràcies al diu de Felicitat
i de fer-ho jo no en ve de nou - i en vista de l'optimisme
del ministre d'Estat, dono cred. de creuar la documenta-
toria secreta del Consell de Causaigua. El cap de
mèt de la forquera, molt amablement, vol conve-
cer-me que es cal creuar-la, qu'est la guardaia
davant una propòsicio tant suspicosa i tant estupida
- per qui m'ha pès? - li pregunto.

- I s'ha a parar a mans de l'escriví? ja saben que
en poter resultar preument compromesa, molt compromesa,
estiu?

Vol tranquil·litzar-me. També està segur que
les dues van inútilsblement. També, en així del
Rayo - per uns altres motius, però, - es optimista.

Malgrat el seu bon seny i el seu optimisme,
la documentació es creuada. (Si ho ha hagut fer
el mateix amb tota la paperassa que queda a la
verganya molt que avui me pessat encara

niuen)

El cap de Carrers m'explica que així.

La fonguera deu ser una vila bonica i alegre en temps de pau. Aquests dies, però, fa pena i fastig.

A la carretera, que et com en molt altres pobles, una mena de carcarr major, al altres carrers, per terra, trepitjant i branc de fangs, hi ha papers, mitjans, mestres rebentades, mitjans, berret, pot de flama, roba, roba, fons de pa, pell de taronja i de laranja, salades despatades, camises velle, deixat que la pobra pugui en pujar, ha hagut per a abloquerir-se de peu.

Passejant pel poble - no se guina altre cosa fer car tota la meva feina consisteix en esperar (esperar, que?) - trobo alguns amics, molt coneguts. Hacarro (ostabell, fuchi i talcas), que ja sabrà tindre pauna com Bonnec, Hamet Capdeviés, Joaquim Pastorell, el president d'un Canal d'Urgell - a quell bancuat d'homemarje!, aquells vermut d'honor! - un aficionat a reidr, un altre aficionat a reidr, iia comil, un altre iia, tres o quatre periodistes.

Amics i cinquè de Barcelona; d'arreu de catalunya, aprofitadry de la República i la guerra, o per altres i dins que no ha donat tot i ho ha perdut tot per la República i la guerra. Tute els tres es fan fortíssim, els uns més i la doça de Ribera, els uns ajudant.

- I la meva mare! - el li pregunta.
- Si ha quedat a Cerdà amb una tia de llibera. Ho salté吞 ací a casa l'adelita. Que no hi vol venir?
- Que hi ha bloc per a dormir?
- Home, tractant-se de vostre veu hi devia haver.

L'adelita es l'espera d'un cap de policia, molt simpàtic i cordial. A casa seva hi troba l'amic amador Xalabarder (1) amb la seva dona. I hi troba un gran nombre de policials - mai no havia sortit tant béu guardat com ara, excepte quan era a la més que no sortia gens traspicil car home diu que escau la pess de les llaves.

(a migdia de la casa en diu:

- Hi hauria plagi't rebre i en altres circumstàncies era hauria de dormir com pugui...
- Ho s'hi acuerdi; que no te cap importància - jo

La seua casa en dormir, cosa seu fàcil car fa l'espai era plena de pess que, per a combatre el fred - sinisa cosa que si podien combatre - ho envia tot. Admire les escales i el portal i els camins i els costats de turisme i els carrers de trànsit animal eren convertits en dormitoris.

I val a dir que els poblats de la serra feien tot el que podien per als malauats fesitius. La seua casa d'un correu que du al nom d'un mestre del poble hi dormia i hi menjava viat-i-sot.

(1) Hora a arçetes (Picenus orientalis)

Cap. 069 (19) 10

(Recordo que Borgeu, tal vesada pue a que es com veí: es que la seva era una bescantria autèntica, absoluta i total, ni havia proposat: "vipsa voleu. Creuitallo: i que pue no represa voleu una casa?")

Ja tinc dormitori. Siu cuvèt de bar una casa on es
escafin el feminisme i també la trobo.

Pequeta nit he pogut sopar a taula, com les per-
sones i meixor cadaun amb plat i obert com les retolys.
Li est que ud hi ha si, però he besut, en finit el
tipal, una gran tassa de cafè.

I aquesta nit, després de moltes de dormir mala-
ment, he dormit bé: veritat i terra, davanat al fons
de llar. Per matelles tenia el capot-menta, per xi-
xi - el vidi, la veritat, no es massa lliur - una coixinera
de cupons.

Així, en deixar-me, també plor: per no variar. I,
per no variar, els canvis son plens de peus. El pols
peus de tot el cotxeament social, cruda, descurada, que
fa història. L'últim aquesta peus retrobó l'espai i l'obertura
i emborni Carrion. Recor - segurament perquè un amic
i el sentiment amic que aguditja la sensibilitat - mes
història que el altre. Brut, mal seu afaitar, multitud
i plens de sang, més de vint-i-dos peus, l'obertura
arrosga una manta sangria i el larrat de Carrion bui.
després una caixa per la qual regalima l'aigua
de la pluja que pue ell - atret per la desesperació
i begui esment.

L'encontre amb aquell d'amics, que venen de
l'altra cadena, la del Pecten - segon de les

cadenes i les cadenes arreu ens barreja el pas - coinciden amb l'encontre d'Esparja, valencia, un xieta balot, cosa que no li han pels de simpatia, i sovint tal i l'intolerància. Esparja voluciona rapidament la situació. Tancat jo al meu amic amb praus erit i colpejant-los amicalment l'espartill. Canvi era tant feble que tentava a cada cop - i se l'endiu a la casa d'uns amics seus. Cal ja tenir amics a La Jonquera. Acabava l'arribada d'amistat.

Entrem a una cambra molt fonda de la planta baixa, una mena d'estallo, on hi ha vellat i altre cuire, retret, a terra. Y a terra, familiars, menjaven un plat de llentilles amb butifarra, un tros de pa - que es considerava - un cas de ri -
- I, ara, que' perdon fer?

No posseïràs, no saben qui fer, no saben on anar, i pudent - si feran de passar unsament la frontiera. Amb tot que hi ha / an, el seu fill, que avec l'infant - puix molt bones.

Esparja em dóna apunt i em diu:

- D'altra cosa, fer-te carreg que el seu estat d'ànim no es permet adoptar grans voluntats. Si m'hi expereix, i veure tot això en peu rara.

Pensó que entres en les llunes i que estan recuperant 20 la pèrt.

- Ja ho pensat, i ti el recordem arrinx que l'entendre a la meva Intendència. Ara el millor que podes fer es no sortir al carrer. T'han deixat a dalt, car ja te portar amb l'aus de la cosa i malgrat que te iuviu per tu hi trobarà un lloc.

De la tarda o a l'estiu - no ho recordo te - arriben l'exposa i la filla de Carrion que, malgrat haver-se casat en una colònia espanyola, no havien pogut passar la frontera. Carrion les creia ja separees en terres de França i elles es presenten diuen que es hi havien robat o havien perdut l'equipatge i les joies.

A la finma tarda un alt funcionari, funde - no recordo el seu nom, i tant li fa car en molt bonny el nom es tant que una estipulació - fundador a Barcelona de l'agrupació "L'auier de l'H. R. R. S." que confirma la cosa que recuperen la pèrt. I afegit:

- No t'acordis, que tot aviat voldràs aguantar mitjançant la carretera més de pèrt i vehicles perquè la t'hi ha molt material

Io, que l'acatto i l'agrupació solament, pensa que es inutil disentir i que cal mes deixar-ho creure.

Aguantar mesures en súbdits massa tardanes; i més tard, que tant, d'eficacia. Ho diu cap animal veritablementa Heslin i altres del Rayo. Creu que la consigna de Heslin - "Resistir" - era la mes líqua i la més

Lògica en un cap de guerra que està en guerra. Ho hi ha, però, ràs a fer. No tenim armes, no tenim amistat; els pobres soldats estan desmorallitzats i cansats de l'hostilitat. Diversament l'indiferència se n'ha fet del nou. Ho ens veuen Hitler, Franco i Mussolini: ens veuen la llo intercessió, ja que ens són errors - impardonables per a la seva pàtria - del juliol de 1936. (Fan referències a les divergències i picots arrenguts de tipus polític.)

✓ veiten hets soldats amb molta freqüència.

- Quin desertor que ha caigut - en dins el ~~poble~~^{territori} - i quina de fugir fugiran com els altres.

No crec en el desertor. Crec més aviat en l'inabordable de disparar una arma propi si, sense més ni menys.

I en resum, igualment inabordable recuperar la feina que aquella hora intentava. Si que han de venir a questi pobres soldats pocs, o ^{venen} venen resultats del combat de l'Ebre - heròica operació militar de contingut polític, feta per a la policia: per a la policia de Brétoles i cetics que no volien veure - o no han combatut encara i desconeixen perquè en oblidat el manej de les armes? Quin cratge, quina combativitat han de tenir els que saben que les intendències i les indúries de guerra han caigut en mans de l'emicme? Quina moral han de tenir aquests pobres: almenys mitjans que han vist desertar molt des dels seus caps a Lleida, a Barcelona, i, ara, a les parts de la frontesa?

Anaden Xalocarber - Heial i complidor en aquelles hores confessoraries i le desconsol general - en saber que la funeralitat convida els seus afeguts a fi-

fueres, deixà la muller i es reintegrà al seu lloc. ZZ
que no es pas un lloc massa tranquil·lar l'aciació
italiana - un dels pilot assentius de la població i en
es Bruno Meystini, fill del dictador - bombardat
cada dia tipuera.

A l'ajuntament de La Jonquera, que l'alcalde i els
reidors havia abandonat trobó uns amics de Tarragona
- d'Oliva de Montserrat. Esperen, com tant altres, que
la situació es resolgui per si sola, actitud que mai
no condueix a res de bon.

Per diputat d'accio Catalana, advocat, calderí
i home molt actiu - a vegades massa actiu - es vísta
de tant en tant i al Siu - Tamé!, que no tenien
que tot rescat de manera inútilable.

Trobo a Carrion pleant. Tota i la seva maledicència
ment per a contratar-lo.
Carrion Siu, pleant (les roques molt baixes).
- Agneta dona ha desmorat tota la meua vida!
- Te pucina dona parla? - pregunta en veu baixa a
la dona i la dona.
- Se la sen.

Respon feritablement i jo no mi' estanyo en les ma-
• prime de Carrion. Aquesta dona cosa la sen - xafarrera,
a indiscreta, absolutament antipàtica - a qui ha per
a actió i molt mes.

En vista de tant optimisme, decidits arribar-me

a l'egutiana, on s'han instal·lat els ministeris,²⁹
per a demanar el meu passaport; es de l'època de
Xabarder, que no se perpà passa per avui-ho men-
del Fontcuberta pare - a Fontcuberta l'acompanya-
ria el seu fill Joan, adolescent amb mes mateixos i reuni-
tats per molt temps - del Carrion, dels Bluetes.

Carrion esperava el pas de Rose Simpera,
que ~~el~~ havia venut, segons ell, arruixar-los-hi
el paper. Llo hi vede pui, gracies a la bona inten-
ció de Quico Molares, don seguit o que li ofer-
guia el passaport. (Ho dice perquè després el pobres
home tolerarà puc a Molares en la seva mullet, tal
vegada per agrair-meat, en posa com un drap blau.)

Al Ministeri d'Estat - tot i tot ho ve, seyur altra-
rep del Vago! - ja fan les maletes. A més de les ma-
letes, però, en fan els passaports.

A l'egutiana trobo el caricaturista Andreu
Tomás. Com en calles, es veue agut i amic de
la xala. Per a probar-me una vegada més en
corrida a una costellada.

- Tot va bé! - en diu amb una riadeta de borb
amarega.

En aquests del passaport a la botxaca i no podent aquan-
tar mes segona via d'optimisme - l'enviie ha en-
ta frontera dins (Carrion en diu que deixa i frana
l'època de Xabarder. Naturalment, no accepta la
oposició, per massa generosa)

La meva missió es finida, el meu obere l'he acumples
a l'estament. Ningú no potia fer-me cap retro. Tots i
Boopue (7 si me'n fax ni es indiferent) Fallo i Boopue
es pudent. Ho s'hauria salvat res - jo res potia salvar-te
si me'n haguerés pudent amb ell. Ja no hi havia cosa més
res, ni capitanys, ni soldats.

A les quatre de la matinada eue voreig de
païsa i, amb el Carrion, el Transsiber i la muller de
Xabardet empren el camí del Paethus.

No duem gaire equipatge per a mi eue seuba
que enixa es duem més, car mai no n'he pla-
gut enix carregat. Jo porto una "seriette" - que al
carrer d'una gran ciutat faria molt bon efecte per
que de nit i en plena carretera den fer un efecte op-
trany - que conté una pinta, un flascó d'aigua de colònia
un tel de pasta per a les dents amb el seu repeleix,
una muda, una paiana, un volum de Conrad i
un altre de Romain Rolland (1) - Victoria i Colas
Brenon, que m'acompanyaven durant tot l'exili -
l'original d'una obra que havia començat al punt i
que no he acabat enixa. (1) Altres, maletes, maletes
i fardells, cosa que ens obliga i no me'n pucio pas a de-
terar - uns poques torrats.

La meva nit pedra i clara. Ho hi ha lluna poca i
el es tot punyolat d'estel i la seva pal·tida clara
il·lumina la carretera, paixà deserta a aquelles ho-

(1) A l'apartada havia deixat altres llibres, entre ells
el Journal intime de Henri-Frédéric Amiel - com dol saber
de deixar els llibres! - i quatre o cinc pipes.

111) Finista a Mr. Dr. Thesmés, la seva muller li creuarà per fer d'una visita de la Sicília o la Sardenya.
(Nota de 1951)

res. S'hi rebé i no del tot deserta perquè troben dos 25 o tres grups, carregats, com uns altres, amb tota mena de maletes i faristol i pue, com uns altres, viajant de nit per a evitar les esplanacions. La riuada seguia una de les dues darreres.

A la vinentanya vorejaren els fumers dels que passen la nit al ras perquè no han trobat option al poble. Pensos en les fogueres de la nit, tant catalanes de tant gran, que fa olor de cosa encenduda i d'afugardent, de pòlvora i de clavell, d'afitxatge i d'oliver i bonica; en les fogueres de vintelles de flos i pastis que fan olor d'infantessa.

Les fogueres d'agosto són tant trista, canvi de França, no un com les de la nit joies del temps de pau. Tot nades, no tensa niquetes ni rialles. S'ara endavant, una foguera al camp que recordarà sempre l'època.

Fina de les parades la feia en un bloc de peu dia del carabiners. Han enri fol i estan al voltant del fol procurant canviament fer-se passar al seu. Que amb el fol, ho aconseguiria amb el conjac.

Ja es veuen els heus del Portet. Progressivament tot sentim una sevaació d'aleujament, de desfranca. Heus així la porta oberta de la terra del Port de l'Home.

Pensar en Catalunya? Cantar la romanza trouada de l'edat a Catalunya que canta el professional del patriotisme? Hi arribar per cançons ni un plan per comedies. Catalunya la due al cr i acira amb un joc sagí.

Avancem amb més dalt, amb més cràfle. (ore 26
hom uns impens, creiem que ja s'ha acabat el nostre
calvari. (Ho sabem que el nostre calvari no ~~farà~~ serà
tant breu com això. (el saber perdre. (el saber pagar
& l'haver perdut.)

Se n'acarea, arriuen a l'entrada del Portbou,
primer poble de França.

Li l'entrada del Portbou, a la dreta de la carretera
- la dreta venint de Catalunya - s'agrupen camions
cotxes de turisme, cars. Fa un fred sec, tallant. Tancar
l'aliri - un aliri d'estiqueta, bàsicament per a les
nits de fira o de les populars on a Barcelona s'ha obli-
gat l'acabat i el fred - en poso un aliri de cuir
que em dóna l'espera de Xalardet. L'espera de car-
rua se n'ha anat a ploriquejar a l'interior d'un tu-
risme abandonat i, en veure-s'hi volta té la bona pen-
sada de convertir el ploriquej en roses. Tornaré i
fan el seu fill i han anat tots al parafang
d'una cota, Hoe no és massa agradable per a passar
la nit una matinada al Pireneu. La seyra Xa-
lardet, very very pràctica, ha deixat Hoe una
petita tornera. Jo, per a fer-me passar el fred, fume
i passejo.

Et est clarejí lentament - un verd-blau fuligós d'
aigua marina que em recorda les cotes més velles
de la costa Brava - i, amb les primeres clarors de l'alba,
començar a perfilar-se, el paisatge: uns monta-
negres encaputschades de neu, uns altres de brancs

nies, la taca blauquiora d'una caseta. I de l'ombra
m'apareixen els rostres de la pols que s'espera, sense una
voz mortal, per passar la frontiera per a - pols!
com s'enganyen! - sentiu-se Hivern. Rostres kind, en
l'aigua freda de la matinada, rostres dels que han d're-
venir molament o no han d'revir.

Trobo París Huëttes, que havia citat al dia abans
de la forquera - campi pui pugui! - i que ja creia
a França.

- Ho varej poder passar - en diu - Quan em to-
caix el tir a mi, et control es ven que tenia pana, se'n
anà a sopar, i si tenescales tancaren la cadena.

- Ah! Hi ha senyals?

- Si, houve. Ho es privada de ríos. L'agreben amb tots els
homos.

Ho em creia, precisament, que impunxia a rebre als
segons tipus, però, raja, et saber que ens perten a rebre els
senyals no em fa cap mena de pràcia.

Huëtte em demana si tinc problem per a meuar-me car
des del dia abans ni ell ni ell ni la seua esposa, l'actriu
Anna Peris, no han tastat ríos. Trobo no hi va, no hi com, una
flor de pà i un tall de pernil.

Tot es blau d'allà i el paisatge té una bellesa artifi-
cial de decoració de teatre. L'aire fa una olor asper i fort
tot en ^{resta} fum que sembla de còke en el cel que
sembla ^{de} paper.

Apareix en les més modernes cases del Parthey, que la

Cap. 069 (29)

claro de l'altre tenyeix d'un vapuc tò rosat. Ja - L' pareixen - uniforme d'un blau gris, case de fer i la taca fosca del rostre, tancant com una patata empolada de ventra - del senyaleis amb el qual França es disposa a celebrar la nostra entrada. (El senyaleis no veiem, però, el que ens tractaran més malament.

Pteris intermedi

Hi ha dues Franceses: la que ens hem deixat
a través de lectures, i la de la realitat. La que ens
hem deixat a través de les lectures es plena de te-
lleres i d'escenes: París, el cafè literari, ~~el~~
et Bari, Móns, Montmarie, Missi Picasso
~~de~~~~de~~~~de~~~~de~~ i Alfred de Musset, l'al-
tra Missi, la de Mengar, que, amb unes
de l'infest i emmuntat succions tant bonet
plorar al vespre ~~de~~~~de~~~~de~~ que no
pren davant la miseris real, i l'aventura,
~~de~~~~de~~~~de~~. Es una Francesa ^{de fantasmagòria} i ~~fantasmagòrica~~, una Francesa
en el paper, una Francesa que ~~de~~ home comú.

~~La France~~ La véritable, però, es veu diferent.
La France ferse: l'espí d'ata de les dues cates
facultats, de la prografia més inmunda, del
lletre més insulcer; ~~la France burges~~: portava
de la parde uride, de la sueta, del xocisme
més estrepit, del ~~partit~~ "partit de la traicio";
~~la France del Rendre, del xoc de la fusta~~
~~Amor, d'altres missatges~~ es la France del
"Temps", del "S'paro", de "Greproire"; d'al-

tres fatalities més reals que les: la francesa del 25
~~Pòrt de~~
 Larat, del ~~Lobau~~, del ~~Montjuïc~~, del ~~Standart~~, del Bou-
 met, ~~en el port del Pòrt de~~ ~~la marina~~
~~del Pòrt de~~ ~~la marina~~ ~~del Pòrt de~~ ~~la marina~~
 del Henri Beaulieu, del Clement Vautel, me-
 nys que ~~les~~ ^{des autres sauf moi} les seix i set, vuit i qual a tot concordia,
 a tot negocibunt. To la França - fons, la Fran-
 ça - missió que ~~so~~ altra a la legió d'armes
 al ~~deport~~ ~~s'oposa~~ s'oposava trofiant l'annexió
 i amenaçava els homes líquids. La França - cordill, la
 França - ~~oposava~~ ^{l'opposava} ~~oposava~~ ^{arremessa} ~~oposava~~. To la Fran-
 ça ~~cordill~~ tota vestida, tota en llibertat,
 la França que pensa ~~que~~ i sent així el seu
 ventre, la del ~~pòrt~~ ~~pòrt~~ fill de corret que havia
 una alçada mes separada en l'aigua del cister:
 la que volia la ~~pòrt~~ pòrta i la intel·ligència,
 i, amb aixina id le lacai, separa les sabates
 del ric, del pobre; la que no té altre auto-
 riu que el cistell de Basilea ni altre cestet
 que la del talauari de xec.

(See a mi, però, i hi ha un altre, una
^{malena} tercera). La França de la Revolució que veia el
 1789 amb la pesta de la Bastilla i en el
 1794 amb la caiguda de ~~XI~~ Maximilià de
 Robespierre i el seu amic. Cinc anys de
 llibertat. Cinc anys de sacrificis, de morts,

26

de diputes. Veritablement, no poen cosa
Pens aquells dies molt magnifics: ploros - molts
morts; gairebé malgrat la "magisima humana-
taria" invertada pel Doctor Feixell i - encara
avui somes calis i replanys al mateix nivell
miserable de cada dia, i encara amics, als
quals les poens sensibles, ~~relinquixen la França~~
~~de l'abjecció~~ del seu ~~disfunt~~ que no s'
acomençaren - repicà en temps vergonya - de
nactar amb el feixisme.

Tot el present teatre i naufragis dels
pareix per mi davant l'evocació del passat.
Tot l'any marcat en abellets de dipu-
tats i cabres davant ~~les~~ l'aline ~~de~~ ~~que~~
repudiant. El jirament del 10. de Tiba; Mi-
rabau; Raïphy; La Sayette; ~~la~~ ~~que~~ ~~que~~ Camille
Desmoulins al Palais Royal; el poble protestant
triumfant el 17. del ~~1789~~; el ministre Bee-
ker, el pare de la secció de Stael, i "Le l'abse-
te que l'oreans, ~~que han~~ ^{que han} ~~que han~~ la totiga de Catus; i
l'assalt a la Bastilla; ~~que~~ l'assalt als
abseregards del 13. de Sant Antoni; la vuit
de Toulon, de Berthier, de De Lannay; el
cangut dels grangers de crous a Toulouse,
~~que~~ la facció binomial obligada a entrar a
París; ~~que~~ el poble protestant el 20 de juny la

SF

començà a l'any XVI; la següent a Varennes; Barnave; ~~Robespierre~~^{l'anthropie}, la reina i Roland; el 10 d'agost; la Republica; Santon; Robespierre; Saint Just; la patin era perill; el Temple; ~~les matances de setembre~~ - completament justificades, car havia conspirat tots de les persones del príncep de Lamballe, Vergniaud, Lavoisier, Brissot, Couthbert, el 21 de juny, la caiguda del girondins, la caiguda dels dantonistes - la Revolució, com Saturn, havia esdevingut propi fill, la caiguda de Robespierre, Thermidor, l'afin immoble del Directori, el reposi breu del Consell, Napoleó aprofitant-se de la Terrible i, en això l'una portadora, fundant l'Imperi.

La França ha fet un idòl de Napoleó. Robespierre, en canvi, no té una sola estatua: via això, que el veia naixer. Això és natural. Robespierre era un revolucionari i la França l'any ~~1793~~¹⁷⁹⁴ era ~~un~~^{la} ~~transcendent~~^{transformat} i tot transciendibilitat i bons aliments. Napoleó era un adulteri, un engany, un canvi que havia envoltat la seva família en una lumièria de reis: Le princeps. Y la França l'any, malgrat sic-sic l'escrivania, sent un ridicul abracio per haver d'operar Le reis i princeps.

~~que hauria estat d'agost el seu aguado i va fer d'una
tot tant que hi ha diferència entre aquells i els d'abril~~

(1) A Espanya, el 10 d'agost de 1932, la Republica no solé serellor d'assassins, ja es deparà a l'estrepida feta. La de la Republica que fou a l'exili.

Lo aspect recent de la transm. L'abre ~~co~~ pue. ³⁸
per la fric del ventar, fa uis ~~un peu~~ la transm. L'ani,
que ria el poble i l'intel·ligent.

S'els entençeu i ric - l'origen de la terra n'eu
no interessa - la patin dels dies de l'Hàme i obi-
nia se va a tot les seves alaves ~~XXX~~ - carn de loma a l'inxix, perfumada per org.
per fideix, per Molinard - i s'assurà a
les seves taules exquisides i recents, si et
poble, passant de Haro, passa Segarra, com
t'esperen la pasteria: la ingestio de la poti-
uia i el menys puer; el recet uis estupit
les pue ~~XXX~~ es creuen l'iguals ~~XXX~~ pue
tot ric. I no sabem pue ahi; com ~~XXX~~ assen,
molt repetit ric i tot ric.

No oblidis, però, que hi ha una trans-
m. favorosa, a collida, cordial: la del poble
i la del intel·lectual; - en die intel·lectual
no està referits als Bertrand, als Santel,
a aquella racaille del mateix estil - la
del treball i la de l'espirit.

XXX

Pasteria

~~XXX~~ V'han fumat dues uies pue
i visan el passaport: una davant la cadaua
guarnida pel segador; l'altra, la del pere;

99

lepiat ja s'inter et tertius. ~~XVIII~~ - no
se pas com si ho ha fet - es a la sevma. Viatges,
per a gaudir-se temps, si passem tot el verano
passant per a peu el viatge. Mentres tant hem
anat a comprar una pà i emprgem tot el
bon del set matí: pernol a la casa i pà. I hei
vegut, perquè no hi ha cap taverna.

La gent està inquieta, segurament. Totots en
venen per a seguir la corria de altres més o menys
oficial darreret es que no hi ha rutes.

Passe un lligat d'acció catalana ~~verso~~
~~versos~~, els caps d'aqueix frontit han
decidit de juntar-se amb ^{un xic} ~~verso~~ ^{de} altres i que
que lligat s'ose de l'espera. Per això
de seguixen tots ~~versos~~ ~~d'acord~~ darreret
vers a Catalunya - que es creu en el leure
de fer l'home important i atropellar fins
a l'últim moment.

- Me'n veig a l'ipuera - en fin amb així
l'heroi.

~~X'~~ ~~verso~~ L'esquadró morient ~~versos~~
~~versos~~ i no li troba resposta que no
les vegades la millor resposta es calcar.

al cap de des minuts veig com el tipus ⁴⁰
tot, amb el seu cotxe i les seves maletes, entra
a França. Llavors puc jo fer aquell; tractat de di-
fueret.

Però des del mateix dia, ja amb el pas-
cament visat, tipus puc tenir pauura. Ho sento
cap pena per que deixe en casa. Ho em puc
ni una vegada a esguardar la terra que
m'ha estat neixa, la puc tenir he estimaat
i estimar, per la dignitat i la llibertat de
la puc ha huitat temps ^{(que no s'ha truacé a res),}, que diuen mal
patiota, però ~~que no s'ha~~ ho sento així i
així ho he de dir. Conseqüències ^{era, així,} no em
no feus malament una alçia patiota,
uns pocs tipus i flocons d'adur a
la terra nostra. Ho puc fer-ho, però, pels que
no s'ementir. La pataca no ~~es~~ es tan sols
l'extensió territorial d'un poble, les seves mu-
taques, els seus rius, els seus arbres, les seves
ciutats. La pataca de ~~es~~ creen el seu ~~poble~~
~~es~~ amb el seu poble i el seu ventre. Catalunya
no son els italians i els alemanys
per, en tots pels aquells trets que
responen per francesos francesos, ansi ho volen
i ho desbessen. Catalunya no jo, que en fu-
jo. Catalunya en tot el puc en fer en amb

qui, tot el pue s'han defensat com jo. O millor 95
que jo.

En Catalunya i per casa - hi ha quedat constata
que no ha pogut fugir i que mereix tot el nostre afecte, tot
el nostre respecte. Si que no ha volgut fugir, el que
no ho ha regit necessari, el del "que s'acabi com
volguí però puig s'acabi", o un inició o una finitiva. Es pue-
ixaven de la República perquè obraven sense tallatx, per-
què no hi havia companyies trauries.

Si, la pàtria, ~~encara que de~~ sempre sembla paradís, com moltes, q
que en fugim, & apart d' que s'hi puetat i nien per seguir
o no tenen altre llar que la pere. Malgrat, en La fauette
maistresse, diu: "ta porte ton pays et ses habines avec-toi".

I la son espiritualitat, i el seu amor, i la seva intel·ligèn-
cia, cal afegir.

Lat encara no recordo quin altre viat. Ho he recordat
perquè França es el país de la paperografia.

Tres fan ensenyat el ~~document~~, per pua fir-
mata. Una promissori enq pregunta si portem
diners, si portem flasses.

- Ho. Perquè?

- Perquè per a entrar a França calen diners.

- I aposta mesma a qui oblid? - pregun-
to al promissori que, dit sigui, se pasxo.
Seu estar acostummat a tractar amb persones
i est amable com un crisi.

- Per a entrar que a França hi entra mala
gent.

- Poc, som de ben - faig jo, estàs y adissim-
si la mala gent seria la que entraria amb di-
ners. Si podes m'et formar sempre perquè
no ~~recupera~~ més després d'una guerra.

S'ha una polisia encisada - i aquesta
polisia de l'element oficial francès en ~~la~~
rebi després moltes més pobres - se'n téu del
davant Lieut-ne:

- Balot! ~~històries!~~ Et pas de discussion!

S'assent d'una invitació tan gentil su-
to al canvi. Si meus amics, però, que
creien poter arribar tranquil a Perpinyà, co-

Tan-Sew-hat.

48

- Si : une aci al Party... academ d'an-

bar... Ho podem repetir perquè ens deuenca los mil paus? T
si cada bar... si, veniu nos a cercar i porteu-los...
fa està. Repirem transpirat. Ara només ens cal separar.

Mentre tant jo me'n vay a canviar setge d'escuts que
tinc en plata.

Tinc entabellada minicula. Un taulell minicula bal-
re et taulell una dona encara jove, o que les seueles
rosses com ua melindros, prima com ua lluna, vestida
de volants. To un cab amb faldilles i partant en franges.

Ella apena ferada, no v'entra de feina, remenant
lores i dinys. Tomicia nascionalment i en el seu als negres
hi ha una antipàtica, una desgostosa mica de voldi-
cia. Les seves manes es conteuen com ripes, ja es pot ve-
observar en tot el pue tener massa contacte amb el di-
vier.

(Després del senyoreig, el cab. El pover de l'alcalde
Galatice, que tancarà al camp de concentració el pau al-
tista Felip Blas, condemnat amb la legió d'Huesca, permet
que uns madres, emparsats per la gendarmeria, collin de
la manera mes indigne i mes vil a una pols veient.)

Per cada barri em llova més paus. I em pregunta si
tinc n i bijoux per a vendre. Succedeix, si té que us
n'hi vendre res perquè he dit com d'un assalt d'n em
pagan cinquanta paus, i a mi no m'apreng que em
rolia.

Su escoltar aquella resposta, que, naturalment, no
esperava, resta un xic desconcertada. Creuera, però, que
en lloc de disprestar-se val més que aprofiti el temps
esperant i m'acomiada amb un sonriure profeta.

~~Quan vols al canar troba l'alcalde del Perthus.~~

(casademunt,

Quan vols al canar troba l'alcalde del Perthus. ~~l'alcalde de dinar i va molt mundat, amb una elegància un xic rústica. L'alcalde del Perthus~~ ~~es un home jove encara, un xic vanitós, amic de donar-se importància, & cosa que distinguda amb un sorriso esterçipat: i jaunt a l'home pauc i resplill. Te una cara molt vermella, com tot el que mengue i beu: ~~el~~ talment temps una amb lligüits.~~

L'alcalde del Perthus, quan sap que no un refugiat i ha entrat a França sense diners - ell que amb la roba que hi ha en tenir-hi frangut tant - jaiebè no en creix.

Això no en tots, ^{L'això} no me'n sente perq' ofet, car del tracte d'aquest poblet home, d'aquest poblet alcalde de poble, en que pescava si era en la proximitat abans. En fa una certa gràcia, però, recordar que abans venia a aconviadre-me amb molt compliment i amb un sorriso te laçat a la porta de l'autovia. Com que ~~està~~ ^{està} ~~per~~

renegant la seva mort quell's 45
amb un funeral i altre fest imp-
ortant, li fan memoria del tremp
passat i el deixen. El record sempre
que no li ha fet gràcia.

L'om que em troa esperar i ~~l'esperar~~
l'esperar sempre es desapareixer,
me'n vaig amb el meus company al
café. Tinc una reta espontània i hec
severa amb gasteria. Reia molt
temp que no em veia bello, que ^{a Catalunya} la cervesa durant els últims temps de la guerra
era un luxe que no podia permetre's tot-hora.

a França. El gest em sembla 46
per simpatie car esse ~~que~~ que, mal-
grat et despoi, l'hoem sigui es-
ta de desertar mai i ha de conve-
nir al seu desir fins a la fi. Con-
viene, però, que aposta manen en-
ra la pensar i de ventre no es fa
més pràctica. Potser ell té rao sa-
lient que em ho ha fet ~~malament~~
~~malament~~ ~~malament~~ ~~malament~~ ~~malament~~ ~~malament~~
per seric regre puc jo mai es-
abrir em ell.

~~La festa major~~ per la peremptoria
el l'ha concegit ~~la~~ la tra-
pedia expectava del ditz temps.
El, se la varen ferre tan aviat que
concegit la festa major: aquella
festa major que tare cara responser
i que un fren va ser lignea i va in-
tel·ligent que el certe hauria
salir errata. El nostre fren, però,
també s'ha dedicat a la festa
major: fent discursos a tots
a base de topics i flocs formant,
enjancant amb le mecanògrafs
escrient i abusant del certe oficial,
esquerant - i ~~en~~ voltes resades
mentant-hi pels tots ed usos

ment. Aquest amic - ~~que~~ pugnificació. 117 amb més facilitat - te deu ensenyar de ràpid: L'va ràpid que ell, en solitari també amb un diputat i un aficionat a diputat, feu separació de l'Acadèmia amb el díney del seu traurem projectat quinze anys.

Arriba el reiugir de Leipzig, que físicament, encara no permete tot fer-se i l'equació d'èsser: foro, ~~mentides~~ barba blanquinosa, colata d'artista. Presentació, encantador, repartiment de los mitjans a cada un.

Fuseuys el ràpid, al funcionari francès que abans no havia rebut tan polida meitat: ~~mentides~~ en hom el "rato buco" per a entrar a França, car, gracies a aquell díney, mi he convertit de cop i tota en una persona honorable.

Aquest reiugir de Leipzig, aquesta mena de convivència amb balls i enlats d'artista, ha inspirat en mi un deseo d'una amic seu, un viatge veritat amb una elegància flanquada de tarrat còmic. Malauradament, l'estrenyolit es reté - ~~mentides~~ per a entrar-hi al camp d'arreny i arrojar-se en una mica i no hi cabem tots. ^{Carries} ~~mentides~~, la seua Soñor i la seua filla - que que feren pessat - hi cauen puer, tristes - ~~mentides~~ i jo esperareu un siquesa de Xalakander i jo esperareu un

112

autocar que surt a les sis. Mentrestant, com que no tenim prou altra cosa a fer, dinem: pa i perxil. El nostre régime alimentici es un xic monòton, però no ens tota més remei per acceptar-ho. Després, per a fer la diada, passarem pel poble. Ens hi veiem farrat, salat de la fresc, ~~sard~~^{da} tal vegetal de la mort - pel que a mi fa sensat veure, ja que jo me l'hauria escrivit des de les ràdics farrerxes - i torranc.

Després de la visió apassionada de l'estat de la cristià i la miseria de la prouessa, el Perthus recorda un poble ideal, un poble de tal jota postal colorida: net, clar, ple de cafès, ple de gent endiencenjada que ens contempla indiferent o curiosida.

Els us hi ha sireses en brotxades - per aquell després de la política de ho intervençió tot pot arribar - allí no cal fer cosa, aquí la gent res - Tendrà impossible que encara hi hagi gent que viu - hi ha tabacs, cosa beuada, cosa tanca.

A les sis prenem per avall l'autocar i arribem sense entrelances a Perpinyà a quarts de nou del vespre.

Peepinya

49

que, com cada finanç a,
tem a ~~que~~ okia a font loura.

No es esperar i sperar. Sperar amb
molt gana, sal a tir-les, malgrat
la tragedia. Decididament, el més fo-
sic té, volgues no volgues, una
gran importància.

topant en línies que abix se'f
presenta una bona fòrta i el líquid
que si algú no m'enviava tues canys
panes la meva vida recolliria. (es-
fueren de bona fè apurta menti -
La estripcida i Sonaren es tues canys panys
naturalment, es veure que han co-
stat erofat no es la cap gracia. Ni
a un temps que no tinc mica
de ~~trinxar~~^{aprestar} ~~quantitat~~^{quantitat} ~~de~~^{de} can-
vant legues en aprest afre tan am-
bos terres que heagi erat creuen
la com fè de l'exposa. La —— perdi.
Licha ^{autan pycn. (1)} — persona de la qual
no pot dubtar-se la qual vaix tot
tar a la forquera i a la qual vaix
(1) Herba antiseptica (Hematuria calcarina).

Souar l'adessa d'apreesta 51
 casa de Tepinga on passà un
 dia per riunir una comunitat
 car-ha a la meia poble muller. L'en-
 seuva en finca que han intentat
 l'estafada a l'Hotel Regino, molt per-
 pudent pel feixicotes. No acusen poca
 reis, atropar la. L'última.

A les rutes de la nit arriben els
 altres fills. El vui es un viuenció riu
 amb el ull molt, una veu verda tota
 ca, molt versatil de cara. (a secum-
 blar es, tal rofada, la meja respon de
 tot. En el altres socinua massa el
 sentiment del fincar envers el que
 tenen una reverentitat verda
 ridícula. Una persona el sembla
 respectable ~~maliciosa~~ i digna de tots
 les consideracions si es rica. Els pobres
 pertanyen a una raca apart.

L'altre filla ~~era~~ seria passada
 si no es vestit com un rallos,

~~XXXX~~ - es capell, what!, on una cosa
horrible - si no es impossible que
una rata.

52

Com la casa es plena de vermes -
queixes i el fill li ~~Foigcupeta~~ ~~Habla de cada dia~~
i la muller li ~~Habla de cada dia~~
dien a casa li uns veus molt
simpatices. es amitades - li li dient
amb ~~Habla de cada dia~~ Torturada.

Però no en fa poca gracia
però les accepto amb reciprocitat per.
que durant la puer la feriuat en
terra, accepta a una cadira, tindria
un automobil, i perquè tampoc no en
serviria de res no responcar-me.

Ting avui jo havia feriuat amb ac-
ting, amb espous tiples, amb batlla-
cions, amb expectaculos, amb danses de
festa com cat qualifico de danses.
tot - i per d'altres vegades en seg-

~~mis long~~, - pero mai hauria supitat
per no sia breuina amb un atalante.

Verdaderament haurí amb un abat-
de es una cosa molt important. Lucas

~~1~~ ~~2~~ ~~3~~ ~~4~~ ~~5~~ ~~6~~ ~~7~~ ~~8~~ ~~9~~ ~~10~~ ~~11~~ ~~12~~ ~~13~~ ~~14~~ ~~15~~ ~~16~~ ~~17~~ ~~18~~ ~~19~~ ~~20~~ ~~21~~ ~~22~~ ~~23~~ ~~24~~ ~~25~~ ~~26~~ ~~27~~ ~~28~~ ~~29~~ ~~30~~ ~~31~~ ~~32~~ ~~33~~ ~~34~~ ~~35~~ ~~36~~ ~~37~~ ~~38~~ ~~39~~ ~~40~~ ~~41~~ ~~42~~ ~~43~~ ~~44~~ ~~45~~ ~~46~~ ~~47~~ ~~48~~ ~~49~~ ~~50~~ ~~51~~ ~~52~~ ~~53~~ ~~54~~ ~~55~~ ~~56~~ ~~57~~ ~~58~~ ~~59~~ ~~60~~ ~~61~~ ~~62~~ ~~63~~ ~~64~~ ~~65~~ ~~66~~ ~~67~~ ~~68~~ ~~69~~ ~~70~~ ~~71~~ ~~72~~ ~~73~~ ~~74~~ ~~75~~ ~~76~~ ~~77~~ ~~78~~ ~~79~~ ~~80~~ ~~81~~ ~~82~~ ~~83~~ ~~84~~ ~~85~~ ~~86~~ ~~87~~ ~~88~~ ~~89~~ ~~90~~ ~~91~~ ~~92~~ ~~93~~ ~~94~~ ~~95~~ ~~96~~ ~~97~~ ~~98~~ ~~99~~ ~~100~~ ~~101~~ ~~102~~ ~~103~~ ~~104~~ ~~105~~ ~~106~~ ~~107~~ ~~108~~ ~~109~~ ~~110~~ ~~111~~ ~~112~~ ~~113~~ ~~114~~ ~~115~~ ~~116~~ ~~117~~ ~~118~~ ~~119~~ ~~120~~ ~~121~~ ~~122~~ ~~123~~ ~~124~~ ~~125~~ ~~126~~ ~~127~~ ~~128~~ ~~129~~ ~~130~~ ~~131~~ ~~132~~ ~~133~~ ~~134~~ ~~135~~ ~~136~~ ~~137~~ ~~138~~ ~~139~~ ~~140~~ ~~141~~ ~~142~~ ~~143~~ ~~144~~ ~~145~~ ~~146~~ ~~147~~ ~~148~~ ~~149~~ ~~150~~ ~~151~~ ~~152~~ ~~153~~ ~~154~~ ~~155~~ ~~156~~ ~~157~~ ~~158~~ ~~159~~ ~~160~~ ~~161~~ ~~162~~ ~~163~~ ~~164~~ ~~165~~ ~~166~~ ~~167~~ ~~168~~ ~~169~~ ~~170~~ ~~171~~ ~~172~~ ~~173~~ ~~174~~ ~~175~~ ~~176~~ ~~177~~ ~~178~~ ~~179~~ ~~180~~ ~~181~~ ~~182~~ ~~183~~ ~~184~~ ~~185~~ ~~186~~ ~~187~~ ~~188~~ ~~189~~ ~~190~~ ~~191~~ ~~192~~ ~~193~~ ~~194~~ ~~195~~ ~~196~~ ~~197~~ ~~198~~ ~~199~~ ~~200~~ ~~201~~ ~~202~~ ~~203~~ ~~204~~ ~~205~~ ~~206~~ ~~207~~ ~~208~~ ~~209~~ ~~210~~ ~~211~~ ~~212~~ ~~213~~ ~~214~~ ~~215~~ ~~216~~ ~~217~~ ~~218~~ ~~219~~ ~~220~~ ~~221~~ ~~222~~ ~~223~~ ~~224~~ ~~225~~ ~~226~~ ~~227~~ ~~228~~ ~~229~~ ~~230~~ ~~231~~ ~~232~~ ~~233~~ ~~234~~ ~~235~~ ~~236~~ ~~237~~ ~~238~~ ~~239~~ ~~240~~ ~~241~~ ~~242~~ ~~243~~ ~~244~~ ~~245~~ ~~246~~ ~~247~~ ~~248~~ ~~249~~ ~~250~~ ~~251~~ ~~252~~ ~~253~~ ~~254~~ ~~255~~ ~~256~~ ~~257~~ ~~258~~ ~~259~~ ~~260~~ ~~261~~ ~~262~~ ~~263~~ ~~264~~ ~~265~~ ~~266~~ ~~267~~ ~~268~~ ~~269~~ ~~270~~ ~~271~~ ~~272~~ ~~273~~ ~~274~~ ~~275~~ ~~276~~ ~~277~~ ~~278~~ ~~279~~ ~~280~~ ~~281~~ ~~282~~ ~~283~~ ~~284~~ ~~285~~ ~~286~~ ~~287~~ ~~288~~ ~~289~~ ~~290~~ ~~291~~ ~~292~~ ~~293~~ ~~294~~ ~~295~~ ~~296~~ ~~297~~ ~~298~~ ~~299~~ ~~300~~ ~~301~~ ~~302~~ ~~303~~ ~~304~~ ~~305~~ ~~306~~ ~~307~~ ~~308~~ ~~309~~ ~~310~~ ~~311~~ ~~312~~ ~~313~~ ~~314~~ ~~315~~ ~~316~~ ~~317~~ ~~318~~ ~~319~~ ~~320~~ ~~321~~ ~~322~~ ~~323~~ ~~324~~ ~~325~~ ~~326~~ ~~327~~ ~~328~~ ~~329~~ ~~330~~ ~~331~~ ~~332~~ ~~333~~ ~~334~~ ~~335~~ ~~336~~ ~~337~~ ~~338~~ ~~339~~ ~~340~~ ~~341~~ ~~342~~ ~~343~~ ~~344~~ ~~345~~ ~~346~~ ~~347~~ ~~348~~ ~~349~~ ~~350~~ ~~351~~ ~~352~~ ~~353~~ ~~354~~ ~~355~~ ~~356~~ ~~357~~ ~~358~~ ~~359~~ ~~360~~ ~~361~~ ~~362~~ ~~363~~ ~~364~~ ~~365~~ ~~366~~ ~~367~~ ~~368~~ ~~369~~ ~~370~~ ~~371~~ ~~372~~ ~~373~~ ~~374~~ ~~375~~ ~~376~~ ~~377~~ ~~378~~ ~~379~~ ~~380~~ ~~381~~ ~~382~~ ~~383~~ ~~384~~ ~~385~~ ~~386~~ ~~387~~ ~~388~~ ~~389~~ ~~390~~ ~~391~~ ~~392~~ ~~393~~ ~~394~~ ~~395~~ ~~396~~ ~~397~~ ~~398~~ ~~399~~ ~~400~~ ~~401~~ ~~402~~ ~~403~~ ~~404~~ ~~405~~ ~~406~~ ~~407~~ ~~408~~ ~~409~~ ~~410~~ ~~411~~ ~~412~~ ~~413~~ ~~414~~ ~~415~~ ~~416~~ ~~417~~ ~~418~~ ~~419~~ ~~420~~ ~~421~~ ~~422~~ ~~423~~ ~~424~~ ~~425~~ ~~426~~ ~~427~~ ~~428~~ ~~429~~ ~~430~~ ~~431~~ ~~432~~ ~~433~~ ~~434~~ ~~435~~ ~~436~~ ~~437~~ ~~438~~ ~~439~~ ~~440~~ ~~441~~ ~~442~~ ~~443~~ ~~444~~ ~~445~~ ~~446~~ ~~447~~ ~~448~~ ~~449~~ ~~450~~ ~~451~~ ~~452~~ ~~453~~ ~~454~~ ~~455~~ ~~456~~ ~~457~~ ~~458~~ ~~459~~ ~~460~~ ~~461~~ ~~462~~ ~~463~~ ~~464~~ ~~465~~ ~~466~~ ~~467~~ ~~468~~ ~~469~~ ~~470~~ ~~471~~ ~~472~~ ~~473~~ ~~474~~ ~~475~~ ~~476~~ ~~477~~ ~~478~~ ~~479~~ ~~480~~ ~~481~~ ~~482~~ ~~483~~ ~~484~~ ~~485~~ ~~486~~ ~~487~~ ~~488~~ ~~489~~ ~~490~~ ~~491~~ ~~492~~ ~~493~~ ~~494~~ ~~495~~ ~~496~~ ~~497~~ ~~498~~ ~~499~~ ~~500~~ ~~501~~ ~~502~~ ~~503~~ ~~504~~ ~~505~~ ~~506~~ ~~507~~ ~~508~~ ~~509~~ ~~510~~ ~~511~~ ~~512~~ ~~513~~ ~~514~~ ~~515~~ ~~516~~ ~~517~~ ~~518~~ ~~519~~ ~~520~~ ~~521~~ ~~522~~ ~~523~~ ~~524~~ ~~525~~ ~~526~~ ~~527~~ ~~528~~ ~~529~~ ~~530~~ ~~531~~ ~~532~~ ~~533~~ ~~534~~ ~~535~~ ~~536~~ ~~537~~ ~~538~~ ~~539~~ ~~540~~ ~~541~~ ~~542~~ ~~543~~ ~~544~~ ~~545~~ ~~546~~ ~~547~~ ~~548~~ ~~549~~ ~~550~~ ~~551~~ ~~552~~ ~~553~~ ~~554~~ ~~555~~ ~~556~~ ~~557~~ ~~558~~ ~~559~~ ~~560~~ ~~561~~ ~~562~~ ~~563~~ ~~564~~ ~~565~~ ~~566~~ ~~567~~ ~~568~~ ~~569~~ ~~570~~ ~~571~~ ~~572~~ ~~573~~ ~~574~~ ~~575~~ ~~576~~ ~~577~~ ~~578~~ ~~579~~ ~~580~~ ~~581~~ ~~582~~ ~~583~~ ~~584~~ ~~585~~ ~~586~~ ~~587~~ ~~588~~ ~~589~~ ~~590~~ ~~591~~ ~~592~~ ~~593~~ ~~594~~ ~~595~~ ~~596~~ ~~597~~ ~~598~~ ~~599~~ ~~600~~ ~~601~~ ~~602~~ ~~603~~ ~~604~~ ~~605~~ ~~606~~ ~~607~~ ~~608~~ ~~609~~ ~~610~~ ~~611~~ ~~612~~ ~~613~~ ~~614~~ ~~615~~ ~~616~~ ~~617~~ ~~618~~ ~~619~~ ~~620~~ ~~621~~ ~~622~~ ~~623~~ ~~624~~ ~~625~~ ~~626~~ ~~627~~ ~~628~~ ~~629~~ ~~630~~ ~~631~~ ~~632~~ ~~633~~ ~~634~~ ~~635~~ ~~636~~ ~~637~~ ~~638~~ ~~639~~ ~~640~~ ~~641~~ ~~642~~ ~~643~~ ~~644~~ ~~645~~ ~~646~~ ~~647~~ ~~648~~ ~~649~~ ~~650~~ ~~651~~ ~~652~~ ~~653~~ ~~654~~ ~~655~~ ~~656~~ ~~657~~ ~~658~~ ~~659~~ ~~660~~ ~~661~~ ~~662~~ ~~663~~ ~~664~~ ~~665~~ ~~666~~ ~~667~~ ~~668~~ ~~669~~ ~~670~~ ~~671~~ ~~672~~ ~~673~~ ~~674~~ ~~675~~ ~~676~~ ~~677~~ ~~678~~ ~~679~~ ~~680~~ ~~681~~ ~~682~~ ~~683~~ ~~684~~ ~~685~~ ~~686~~ ~~687~~ ~~688~~ ~~689~~ ~~690~~ ~~691~~ ~~692~~ ~~693~~ ~~694~~ ~~695~~ ~~696~~ ~~697~~ ~~698~~ ~~699~~ ~~700~~ ~~701~~ ~~702~~ ~~703~~ ~~704~~ ~~705~~ ~~706~~ ~~707~~ ~~708~~ ~~709~~ ~~710~~ ~~711~~ ~~712~~ ~~713~~ ~~714~~ ~~715~~ ~~716~~ ~~717~~ ~~718~~ ~~719~~ ~~720~~ ~~721~~ ~~722~~ ~~723~~ ~~724~~ ~~725~~ ~~726~~ ~~727~~ ~~728~~ ~~729~~ ~~730~~ ~~731~~ ~~732~~ ~~733~~ ~~734~~ ~~735~~ ~~736~~ ~~737~~ ~~738~~ ~~739~~ ~~740~~ ~~741~~ ~~742~~ ~~743~~ ~~744~~ ~~745~~ ~~746~~ ~~747~~ ~~748~~ ~~749~~ ~~750~~ ~~751~~ ~~752~~ ~~753~~ ~~754~~ ~~755~~ ~~756~~ ~~757~~ ~~758~~ ~~759~~ ~~760~~ ~~761~~ ~~762~~ ~~763~~ ~~764~~ ~~765~~ ~~766~~ ~~767~~ ~~768~~ ~~769~~ ~~770~~ ~~771~~ ~~772~~ ~~773~~ ~~774~~ ~~775~~ ~~776~~ ~~777~~ ~~778~~ ~~779~~ ~~780~~ ~~781~~ ~~782~~ ~~783~~ ~~784~~ ~~785~~ ~~786~~ ~~787~~ ~~788~~ ~~789~~ ~~790~~ ~~791~~ ~~792~~ ~~793~~ ~~794~~ ~~795~~ ~~796~~ ~~797~~ ~~798~~ ~~799~~ ~~800~~ ~~801~~ ~~802~~ ~~803~~ ~~804~~ ~~805~~ ~~806~~ ~~807~~ ~~808~~ ~~809~~ ~~8010~~ ~~8011~~ ~~8012~~ ~~8013~~ ~~8014~~ ~~8015~~ ~~8016~~ ~~8017~~ ~~8018~~ ~~8019~~ ~~8020~~ ~~8021~~ ~~8022~~ ~~8023~~ ~~8024~~ ~~8025~~ ~~8026~~ ~~8027~~ ~~8028~~ ~~8029~~ ~~8030~~ ~~8031~~ ~~8032~~ ~~8033~~ ~~8034~~ ~~8035~~ ~~8036~~ ~~8037~~ ~~8038~~ ~~8039~~ ~~8040~~ ~~8041~~ ~~8042~~ ~~8043~~ ~~8044~~ ~~8045~~ ~~8046~~ ~~8047~~ ~~8048~~ ~~8049~~ ~~8050~~ ~~8051~~ ~~8052~~ ~~8053~~ ~~8054~~ ~~8055~~ ~~8056~~ ~~8057~~ ~~8058~~ ~~8059~~ ~~8060~~ ~~8061~~ ~~8062~~ ~~8063~~ ~~8064~~ ~~8065~~ ~~8066~~ ~~8067~~ ~~8068~~ ~~8069~~ ~~8070~~ ~~8071~~ ~~8072~~ ~~8073~~ ~~8074~~ ~~8075~~ ~~8076~~ ~~8077~~ ~~8078~~ ~~8079~~ ~~8080~~ ~~8081~~ ~~8082~~ ~~8083~~ ~~8084~~ ~~8085~~ ~~8086~~ ~~8087~~ ~~8088~~ ~~8089~~ ~~8090~~ ~~8091~~ ~~8092~~ ~~8093~~ ~~8094~~ ~~8095~~ ~~8096~~ ~~8097~~ ~~8098~~ ~~8099~~ ~~80100~~ ~~80101~~ ~~80102~~ ~~80103~~ ~~80104~~ ~~80105~~ ~~80106~~ ~~80107~~ ~~80108~~ ~~80109~~ ~~80110~~ ~~80111~~ ~~80112~~ ~~80113~~ ~~80114~~ ~~80115~~ ~~80116~~ ~~80117~~ ~~80118~~ ~~80119~~ ~~80120~~ ~~80121~~ ~~80122~~ ~~80123~~ ~~80124~~ ~~80125~~ ~~80126~~ ~~80127~~ ~~80128~~ ~~80129~~ ~~80130~~ ~~80131~~ ~~80132~~ ~~80133~~ ~~80134~~ ~~80135~~ ~~80136~~ ~~80137~~ ~~80138~~ ~~80139~~ ~~80140~~ ~~80141~~ ~~80142~~ ~~80143~~ ~~80144~~ ~~80145~~ ~~80146~~ ~~80147~~ ~~80148~~ ~~80149~~ ~~80150~~ ~~80151~~ ~~80152~~ ~~80153~~ ~~80154~~ ~~80155~~ ~~80156~~ ~~80157~~ ~~80158~~ ~~80159~~ ~~80160~~ ~~80161~~ ~~80162~~ ~~80163~~ ~~80164~~ ~~80165~~ ~~80166~~ ~~80167~~ ~~80168~~ ~~80169~~ ~~80170~~ ~~80171~~ ~~80172~~ ~~80173~~ ~~80174~~ ~~80175~~ ~~80176~~ ~~80177~~ ~~80178~~ ~~80179~~ ~~80180~~ ~~80181~~ ~~80182~~ ~~80183~~ ~~80184~~ ~~80185~~ ~~80186~~ ~~80187~~ ~~80188~~ ~~80189~~ ~~80190~~ ~~80191~~ ~~80192~~ ~~80193~~ ~~80194~~ ~~80195~~ ~~80196~~ ~~80197~~ ~~80198~~ ~~80199~~ ~~80200~~ ~~80201~~ ~~80202~~ ~~80203~~ ~~80204~~ ~~80205~~ ~~80206~~ ~~80207~~ ~~80208~~ ~~80209~~ ~~80210~~ ~~80211~~ ~~80212~~ ~~80213~~ ~~80214~~ ~~80215~~ ~~80216~~ ~~80217~~ ~~80218~~ ~~80219~~ ~~80220~~ ~~80221~~ ~~80222~~ ~~80223~~ ~~80224~~ ~~80225~~ ~~80226~~ ~~80227~~ ~~80228~~ ~~80229~~ ~~80230~~ ~~80231~~ ~~80232~~ ~~80233~~ ~~80234~~ ~~80235~~ ~~80236~~ ~~80237~~ ~~80238~~ ~~80239~~ ~~80240~~ ~~80241~~ ~~80242~~ ~~80243~~ ~~80244~~ ~~80245~~ ~~80246~~ ~~80247~~ ~~80248~~ ~~80249~~ ~~80250~~ ~~80251~~ ~~80252~~ ~~80253~~ ~~80254~~ ~~80255~~ ~~80256~~ ~~80257~~ ~~80258~~ ~~80259~~ ~~80260~~ ~~80261~~ ~~80262~~ ~~80263~~ ~~80264~~ ~~80265~~ ~~80266~~ ~~80267~~ ~~80268~~ ~~80269~~ ~~80270~~ ~~80271~~ ~~80272~~ ~~80273~~ ~~80274~~ ~~80275~~ ~~80276~~ ~~80277~~ ~~80278~~ ~~80279~~ ~~80280~~ ~~80281~~ ~~80282~~ ~~80283~~ ~~80284~~ ~~80285~~ ~~80286~~ ~~80287~~ ~~80288~~ ~~80289~~ ~~80290~~ ~~80291~~ ~~80292~~ ~~80293~~ ~~80294~~ ~~80295~~ ~~80296~~ ~~80297~~ ~~80298~~ ~~80299~~ ~~80300~~ ~~80301~~ ~~80302~~ ~~80303~~ ~~80304~~ ~~80305~~ ~~80306~~ ~~80307~~ ~~80308~~ ~~80309~~ ~~80310~~ ~~80311~~ ~~80312~~ ~~80313~~ ~~80314~~ ~~80315~~ ~~80316~~ ~~80317~~ ~~80318~~ ~~80319~~ ~~80320~~ ~~80321~~ ~~80322~~ ~~80323~~ ~~80324~~ ~~80325~~ ~~80326~~ ~~80327~~ ~~80328~~ ~~80329~~ ~~80330~~ ~~80331~~ ~~80332~~ ~~80333~~ ~~80334~~ ~~80335~~ ~~80336~~ ~~80337~~ ~~80338~~ ~~80339~~ ~~80340~~ ~~80341~~ ~~80342~~ ~~80343~~ ~~80344~~ ~~80345~~ ~~80346~~ ~~80347~~ ~~80348~~ ~~80349~~ ~~80350~~ ~~80351~~ ~~80352~~ ~~80353~~ ~~80354~~ ~~80355~~ ~~80356~~ ~~80357~~ ~~80358~~ ~~80359~~ ~~80360~~ ~~80361~~ ~~80362~~ ~~80363~~ ~~80364~~ ~~80365~~ ~~80366~~ ~~80367~~ ~~80368~~ ~~80369~~ ~~80370~~ ~~80371~~ ~~80372~~ ~~80373~~ ~~80374~~ ~~80375~~ ~~80376~~ ~~80377~~ ~~80378~~ ~~80379~~ ~~80380~~ ~~80381~~ ~~80382~~ ~~80383~~ ~~80384~~ ~~80385~~ ~~80386~~ ~~80387~~ ~~80388~~ ~~80389~~ ~~80390~~ ~~80391~~ ~~80392~~ ~~80393~~ ~~80394~~ ~~80395~~ ~~80396~~ ~~80397~~ ~~80398~~ ~~80399~~ ~~80400~~ ~~80401~~ ~~80402~~ ~~80403~~ ~~80404~~ ~~80405~~ ~~80406~~ ~~80407~~ ~~80408~~ ~~80409~~ ~~80410~~ ~~80411~~ ~~80412~~ ~~80413~~ ~~80414~~ ~~80415~~ ~~80416~~ ~~80417~~ ~~80418~~ ~~80419~~ ~~80420~~ ~~80421~~ ~~80422~~ ~~80423~~ ~~80424~~ ~~80425~~ ~~80426~~ ~~80427~~ ~~80428~~ ~~80429~~ ~~80430~~ ~~80431~~ ~~80432~~ ~~80433~~ ~~80434~~ ~~80435~~ ~~80436~~ ~~80437~~ ~~80438~~ ~~80439~~ ~~80440~~ ~~80441~~ ~~80442~~ ~~80443~~ ~~80444~~ ~~80445~~ ~~80446~~ ~~80447~~ ~~80448~~ ~~80449~~ ~~80450~~ ~~80451~~ ~~80452~~ ~~80453~~ ~~80454~~ ~~80455~~ ~~80456~~ ~~80457~~ ~~80458~~ ~~80459~~ ~~80460~~ ~~80461~~ ~~80462~~ ~~80463~~ ~~80464~~ ~~80465~~ ~~80466~~ ~~80467~~ ~~80468~~ ~~80469~~ ~~80470~~ ~~80471~~ ~~80472~~ ~~80473~~ ~~80474~~ ~~80475~~ ~~80476~~ ~~80477~~ ~~80478~~ ~~80479~~ ~~80480~~ ~~80481~~ ~~80482~~ ~~80483~~ ~~80484~~ ~~80485~~ ~~80486~~ ~~80487~~ ~~80488~~ ~~80~~

to, però, - ho confessò sinceramente - preferii-
ro le battaglie, quando si no compiess.

Intsament es tracta d'un home treballador i que, per tant, té el seu de-
reix se de bon matí. Jo així que no s'ha
de tingut mai i això sempre es un
aventatge.

~~III~~ —

L'endemà, passen uns dies, en resum-
men que es senti la cara car la policia re-
sponent als roigs ~~de~~^{en} algunes del qual s'han de-
tenut molt i encara es desconeixen més. Im-
mediatament penso: i el passaport bisbat per
l'embassada francesa? i els dos mil francs?

Le Drout (raporter⁽¹⁾) has enjoint a faire
des répercussions. ex-socialiste & pa-
séat a laïcité une telle idée; pourriez-vous
l'interdire à la France. Sel Drout le 1er Juillet
has enjoint à l'Italie de ~~l'interdire~~ les socialistes
régres à l'ordre de résistance.

(1) Se p'res - em dot molt bany - ho de confessar - veure' que
te rai et general de Castelnau, que vindrere' al cartell
de la baronessa de Batz, a Montastruc-la-Conseillère.

R
de

***

Tella

Fins mit traguem a la porta : la
seguen V. - aperta per, malparat
exercicis, no tenen resposta - laixa
a sòni.

al cap s'una moment pugia arfe-
reida i fa son a avet.

- Demaneu per tu.

Avet, una xic intranguit, tot al
rebedr. El segon V. pregunta :

- Ho son per exercer la justicia ?

- Si pista - son la vostra dona.

I sense donar res explicacio, se'n
entra a la cuina.

al cap s'una coloma, com si stava-
ni ejid. Avet en ciuta.

- Capdavila !. Tressor !

Trets al rebedr, seguit del segon

V.

al rebedr tres o un home ~~negre~~
~~negre~~ partant amb a vet. Ho se' i es veu
o gre. La pua es als, recordant, amb
una cabell negre ; oblonga de pista, uns
ulls negres de pista ; la pua es molt
esfilarat ; molt vertut ; ple de sang ; i'
que té uns aspectes s'una home heret,

—dayan.

卷之四

(on n'en voit, et ce n'est pas
à l'espérance molt matemant, que
intempéritat i veet. Avehi tanque
en sorti per hançut: no pas per l'
amistat del pastur, sinó per la presen-
cia de l'orela.

- Que va-t-il croire à présent?

- 'Be charmed! - sin el polvo mágico', añadió - me lo dirá.

soñé extraños sueños recordarlos; amb
tante extrañezas con si en sueño de
Gloria ~~de~~ ^{du Jau de} m'espero díz que en Verrodrug.

ell u' her erment i', amb un gran
arrel, - necessita es recte - se tot - en
din que ens habien vist a atençie
durant la guerra, qui ell havia d'at
a veure in a la Comissaria a i per fer
Pere Fort qui me 'f presentà.

Malgrat no sentar-lo encara, ja! - ah, h!

Opri. L'important es et fet en ti, ns l'ac-
tu. L'important es que aci es que es exposito.
en tonal en teu arena tot. Això
fa rotar el cap.

Come V. veu té una post de confidencialitat, com segueix esguardant el seu viatge, amb resultat, (dareu ens din i li passarà alguna cosa cosa que vagi a tancar a l'hotel. El fill del seyor V. més per treure's del davant l'interrogatori, no pas per caritat t'acompanyarà a una fonteta del barri, on, gràcies a la seva recomanació, un soldat empesarà la fitxa.

abans de mancar, ~~el~~ el va fer una pausa i va preguntar en per
seis vinyoles una mésquina s'excuse.
Li responx V. li diu que la deixi, però ell
li farà una mesteca de mitjançant paues
i pue, quan el hi traxi, li traxer
la mésquina. D'a perspectiva, per aquell
mésquin que després quan va ser ini-
tiant, va ser de mai tenir nient com
paues. Ell fa rap. i el respon V. tam-
be. Ell responx: pera - cal fer-li justici-
ha estat generós: si ha hagut paue-
res pue, explotant la mésquina del

532

refugiats, han compost missives IV
d'exercici per cent francs. i ci s'hi han
hagut d'altres - apunts; cal dir-ho tots,
no creiem uns pudentals; apunts res-
tien infinitos - que es han creat.

abans d'anar-se'n claret, que es pols, tot,
i no sap on en un punic rei el seu domini,
encara.

- Si pue ja es ajuntaria.

En canvi, la dona de l'~~treballador~~^{cambrer}, fa-
ferrament per a fer-se ten veure de
la gent de la casa que estan exfoçit
de la visita, comunitat. Anticipant-se a
l'arribada: i a mi:

- Si pue tenen una bona amistat
distrapida!

Simpàtic: existència recysa que
a Barcelona segurament viu en casa
perquè, tenia tel o quatre automòbil
i un escamot de servent: pue ben li
pague la com interès amb una
notabilitat ben temps i llibre!

Vaig fer un concordança amb la gent de la
casa. Bona feut en el pous - ~~que~~
i han fet nis ~~que~~ sense assassinat. Le tracte-
rants en rebentar pous, ~~que~~ - per-
no pue, cosa passa amb molts altres, fan
pensar en la feta terrible que l'annunciar

Sentencie a la viva pess, han treballat⁵⁵
 han tingut molt i han equipat, (a cosa,
 de tots o peraltres pocs, es propietat d'ell:
 tenen un negoci ~~de l'empresari~~, ~~de l'empresari~~,
~~de l'empresari~~ importants. De l'empresari. han pess
 d'ordre i senten un gran respecte davant l'autor-
 titat i el Rei. han h. l'efecte ~~que~~ que per
 a ell un home ric ha d'esser per poca en les
 mateixes de tot respecte. Això en veu la
 veritat desagradable. L'apareix en l'Independent,
 diai infecte al servei de França, que s'ha dí-
 tingut per seu esti a la nostra República

El ~~l'empresari~~ pare, català, parla amb
 un absolut menyspreu de ~~l'empresari~~ - Siem
 que s'una pais de ximplets i potser tindran
 més si ell, pel qual fet s'ha de desestimar, no pot ser
 menys indicat per lli - ho - : ~~que~~ amb un xo-
 risme molt me estupidi Fouard la seva con-
 dició de no parlar, i 'empermeava la voa amb llan-
 es a la França, que li veu el pais mei.
 Ha del um. a França tot s'ho: ~~que~~ la ciutat,
 la terra de treball, l'espai, i el costum,
 la politica. Això, apunta manco de pensar
 i de sentir, el primers dies en la viva sente-
 gracia. Després ~~l'empresari~~ en veu la
 actitud pacient ~~amb~~ anticipació, men-
 cada en absolut l'intel·ligència. Si en me'm
 haguis eniat de terçerjá ha'nca desapareixer
 tot l'agraciament que li febin pel seu fort re-
 nitableness pereir; i ha'nca acalat tra-
 blant-ros.

El fitx vlia esser artista - al menjador hi

ts o quatre llibres medidors, reuen 1.⁵⁶
ap'ella follar se presentar - però el paix, que
una home arreciat, un home que tota la pès
a terra, hi ha buur del cap. El estigts no van en
hoc, només porten que mal le cap i no ~~mal~~
la responsa de la famili es van cal. Anis el noi ~~mal~~
~~mal~~ totall, te una casa, - no hi menys ~~mal~~
~~mal~~ la mei que en le plassa urban-
itat que a no embantar-la i establir-se la
bonne: Una a casa el pare i sopar a casa el
fros - una dona, un automobil; i compta en
rent al pane. Totà honesticar.

La seva dona es ~~mal~~ més intel·ligent que ell,
que recyan que'ell. Deixi algun llibre, les co-
medies que publica L'Illustration: ~~mal~~
el dia, abans del crins, ho recio de cinquanta,
naturalment, la de ventes.

La vella te un aire pesat, una ferocia-
ca: una tronqueria absolutament paperet. La
ciutat ha exercit en ella poca influencia, si-
xò no té res L'estrange: Teipinya com tots les
altres ciutats de França - excepte Paris, natural-
ment - & un poble més o menys gran. ~~mal~~ Interiu ^{mal}

~~mal~~ poc en le conversa: i es passa el
dia a la mina. De la veu una dona molt ex-
pica, molt treballadora. La filla malalta, ~~mal~~
~~mal~~ com tots els malalts, excepte a priu-
na vista un sentiment de histriera. Excepte, a
unesma que home la tracta, excepte sentiu que
o sentiu se per a deixar pas a una impressió
d'inspirital, de recel, de suspiccia. Com
tot els malalts, com tots le Pans que han en-

veïllet sense com de vió, es ~~anys~~ cinc anys, apre. mal pensat
 l'altre permaneix en el seu llit i no fa res, res excepte i sap que no res. I això
 sempre en un costat.

Ho està en la seva llit que està ~~en la seva llit~~
~~en la seva llit~~ començant una amb clauix, havia
 dut a l'Hospital de Perpiñà el doctor ~~X~~ ^{Pereira}, al ^{Tal}
 qual, juntament amb altres feix al Pireneu, se
 li havien placat les mans.

Aquest veïllet ens ha impressionat a totes l'expresió
 del rostre moltil-lat, una roba que jo coneix
 de Balabona, batofada amb un rostre que
 no s'apareix en el pastoral. Minerv, Venecia,
 Roma, no recordo bé. L'acompanya una filla-
 ta seu de pocs anys, bastant mal educada
 i rebenta, gràcia a Déu, que es dà, cantar, potser
 dig als plat i fa altres gràcies per l'estil.
 La natura, naturalment, no està gens ame-
 nada. La seu man, ~~en la seva llit~~
 en la seva llit - l'estil, el maner
 gairem malalt, inutil per a qualsevol
 se la vida, la terra perturba, una desorable
 situació econòmica - però no sembla estar-ho:
 rin, plagues, menja sols, ben. I de ~~mal~~
 sobte em fa una pregunta ~~que~~ abs-
 sorba:

- Que no hi ha vida de nit a Perpiñà?
 Tento com si en haguessin fetigat

57

amb una xarxa de files. L'indisposició, el fastig, no em deixen parlar. Missió impossible sovint, fins i tots agavallable per a molt homes, com n'és un exemple. ~~Ho si si~~ No si si ~~la~~ la pregunta ~~no~~ significa cinisme o incònsideresa. ~~X~~ S'acaba pos morat recobrada en llibre meu en el qual blasfemo d'admetteri en forma que a algú li sembla un xic dura (1) i tots que encaixen en això fan poc. Si hagués estat a casa meva, l'hauria fet treure a empentes. Allí, en aquella casa ~~ho si si~~ on hi va pastorejat, no em presta cap atenció.

Tent un gran espèc i procurant preuobrir-me'n a bona, respon:

- Ho ho si: se massa jove per a fer vida. Se n'et.

Ella, que, segons es veu, és dona de cervell, em mira molt estranyada.

* * *

Sra. Sra. Steffes, en un taxi, accompagnant a Toulouse, a la clínica del Doctor ~~Guillermo~~^{Guillermo} ~~de~~ ~~Barcelona~~, et enfilant-se les mans recuitades.

Ella em pregunta si a Toulouse hi ha vita. Se n'et. Ell tan sols respon, amb una expressió dolorosa, en la seu mullada i en la seva fàtiga.

---

(1) "Mescanies i un dit de matinades"

El senyor V., molt reputat i totalment com si es tractés d'una ciutadania, d'una glòria local, en presentat el president del centre radical-socialista de Perpinyà que es, en la mea opinió i en la de tota la realitat, un pobre home.

Fisicament es un tipus escavatallat, amb el cabell i el - un del qual "mira contra el povero", cosa que en un radical socialista, provinent Saladié, no es paraix correcte - d'un negre de sabata alacosta de cirax i amb la faç, xulada, de vol d'oli. La amb boira i no fume. La boira no se la trau mai - jo sospito que hi deu dormir - i sempre porta, encapçalat pel. Haix prim i de coll d'alt berpinya un escut - deu d'argent que hom fa amb les plomes de gallina o d'oca i del qual sempre hi ha perides prop del castillet, però com es tracta d'un home important i ordenat tant que hi ca al matí - a les tardes fa de president radical socialista, president per a França en una mena d'especialment del partit terrorista - i deix a els diaris pleus de fil de boles, totalment com si v'hi haguessin pas menjat el caragol.

Això un aire de protestació que en vera i sisca pipa en dir que se'n han atropat jocs més per a formar uns punts dies a Perpinyà. Hi ha dir en un lò tant confablic que sembla que per a remunerar aquella petita merce s'ara cada-

vant hauré de cantai la Marcellina cada dia 5 o
quanta passes i que cada matí, en llocar-me,
hauré de ferar un pare nostre fai per la salut
del Partit radical socialista.

Tres dies darrere ací tot al peu los papers
fer jee mi et ^{Edouard} ~~seignor~~ Herriot que a Viena el
any 27 i a Madrid el 28 em deia amic i em
dedicava et seu llibre Madame Recanacie et les
amis. (Després, però, valé, que Herriot havia es-
crit al prefecte del Passeig Biscayà demanant-li
que tinguis amb mi i als meus familiars
totes les atencions possibles; que el prefecte, veraciem
Sukowtski, estava disposat a - me ho dirà ell
mateix - a admetre'm al seu departament als
meus familiars i a mi; i que el V., per prò de
que em predestí, li disperon que "amb un pare
de tres dies si hi hauria ben bo poc, car jo no
volia ~~dar~~ res més.

Després del dia vost em produí un colatiment
dolor. Després d'un tant gran feror com em han
fer i per el qual em recuperem - aquella gran
felicitat!

---

ta no cal que m'entregui tanca a casa.
ta que intia al carrer. i hi ento: per a ren-
tir-me mire i perquè l'atmosfera de la
casa s'enriquit de dia en dia

+ no n'entend, no p'ce cap
~~que n'entend~~ que n'entend. El primer que f'ce faij es a-
nar a la pote restante a veure si tine ca-
ta ~~que~~ si pue, abans de separar-me dels
m'ens familiar's, el hi havia indicat, entre
altres coses, aquella ciutat rossellonesa, la e-
fecte: hi ha una carta de la meva mu-
ller, que m'escriví des de Laribal, separa-
ment del Tarr, on l'hi recollí en fa-
milia belga. Tot i tant desveratigat, tant
afeglit per la tragedia, que el ull se'mue-
ta:

— Que us passa, seyra? M'ores solament?
Prouvant ferenciar-me — cosa que a creu-
fució a mitjans — respondé:

— Alt contrari: molt bones.

La poca dona m'esperava sorpresa

595

i se'n va apressadament. Segueix que va,
va pels peus un retrat. Ella no sap, però
que les grans algunes tancen farrat plorar.

Ara a esperar l'etapa de la mar; i et fer-
mants.

Vaig a l'Hotel Gala, a preguntar per uns
amics i no me'n sabem cosa ni qui. En Lísera
que tant vegada al Centre Català els totaria.
El Centre Català es a l'amplada del Pla-
tany. Darrunt per davant d'una agencia
d'expedidors al servei de França que, ~~el~~
tota la seua autoritat franceses, pràcticamen-
te. Se envençament de la guerra. (1). El Cen-
tre Català té una planta baixa, on hi ha
uns pisos i saló i teatre, i un terrat
que ara serveixen d'oficina a una delega-
ció de la Generalitat. Tots molts pels pels
de ~~el~~ Barcelona cosa si necessaria.

- Que passa? - pregunto.

- Somreix Lísera - una resposta.

L', ~~el~~ efèctivament, posseeix avui a l'est
i entro en una de les naus ~~del~~

(1) Segur, que casualitat es feixistes u' han fet
aquest algun exemplar, el menys llibre d'ari te pugna.

convertidas em oficinas em ataque ou
em refúgio em linhas.

- tipness.

Despues que Lomessi sostuvo su sentencia penal
que el lo esperaba, no hicieron mas que a que en
Lomessio sostuviera su sentencia penal, pero el
acepto que no fue ~~que~~
fue i fui, vist que fu rapidamente a parar en
la mesa botica.

Turbo ~~de~~ performances i aficionat a person.
P. i Suisses, Sher. ^{same appeler} Frontier. que ja sap de
"Dose jom" i "Dose vui" i es d'una tanta im-
portància com si envara los funcionari de
la Generalitat. Si no n'és, però, suposo que
les requiri cobrant com abans era, * perquè
avui l'estim, em tinc - essent jo ja a mu-
tuar a amicis - les - Rainy, ~~que~~
~~que~~ va a l'Hotel de France -
de quaranta a ~~que~~ seixanta pares tan
pessis^{"11} i v'encanya tres vestits a casa en
cavall anomenat Prof.

mentrestant el malaurat dels camp
de concentració ~~que va fer~~ oblidat i esmentit de la manera més
irrible.

Notta s'apreuta fort en la l'estate per
euara es creuer a Barcelona ~~1888~~ en
qualitat de maritj de la guerra, o sigui:

(1) anni, 1951, aperta quantitar la rive. (lares era d'una certa importancia

obraren amb orgull i de res amb ani-
to a la costa, amb tot el pescader i el ta-
lai, ~~que han estat~~^{el} i el pescador de tan euc
tan una sortaterra de tipus i molt conve-
ni radio, i jo sent - que no han fet altra cosa
que no han sabut més que jo partir a la
política.

Sembra talment que per ell no hagi pas-
sat res o hagi passat ben poc cosa. Ha obratats
~~que han estat~~^{el} si un dia truem a en
tar a Catalunya, ell hi entrairem amb
l'estiquet de "marx" penjada al coll: ma-
ties "Se pescava, se regosa i se terresgo.
na, que han vist molt durant l'exili
representant salars, restaurants i grans ca-
ristres Catalunya, tots són pescadors, hi
ha el testimoni que se ha vostre gent del
camp.

Tots altres són: Rosell, angel Santllan-
car - del qual m'hebien dit que l'ha-
vin fet matar els seixanta - ~~benavent~~^{aproximadament}
~~que han estat~~^{el} affectionats al cap que estaven
uns pescadors meus amb mi a Aragó;
Lluís la Guerra i que després preferí re-
sucir ~~el~~^{al} refugiós es redi que es va reba-
hta aquell en enriquió a Montserrat
Martí Ferrer, ~~que~~^{el} tindrà i Pla - un dels poes
catalans signat, un dels poes que ho varen
i s'ha promulgat pel nombre fermans del
camp de concentració, un dels poes que podia
trumar a entrar a Catalunya amb el cap
alt ~~que han estat~~^{el} i carreterista.

^{11) se no li truera: ha nascut a Colòmbia}

S'acaba en el periodista Poch, l'esmentat.
Tot, ~~Carles Riba, que no va explicar res que ha empatat -~~
~~castigat, castigat, castigat.~~

Hi ha un ambient de desorientació de tota. Mentre els laics, els comunistes, els socialistes ~~universitat~~ ; i els d'acció catalana - s'una per aquells en un to més intens, segurament per manca de mitjans, - i organitzan els republicans a la guerra segons l'avanç de l'impresió total i desaparició d'una forta major de ciutadans.

—
x x x

Havia escrit, en entrar a França, una lletja a Jean Cassou, el gran ~~periodista~~ de Les messanges de Paris, i amb relò s'ell una resposta molt amistosa, paternal, encoratjant en la qual va fer-se l'ajut de l'associació internacional d'escriptors. La lletja de Cassou en recorda una entrevista celebrada ~~entre~~ en un saló del Majestic Hotel, a Barcelona, durant el primers temps de la guerra. ~~entre~~ Cassou havia anat a Barcelona per a veure i per a viure un xic la revolució. L'acompanyaven Andreu Viñolis i Jean Richard-Bock. Els vistes, a més a més del periodista francès Louis Chappier, emprimat de no records quin Lliri a Barcelona i al final, malgrat tractar-se d'un bon republicà, la Republlica, estupidament, havia l'emprèsat, si havia uns companyes de ~~entre~~ "Triball", unes persones que havien acudit a la seva invitació.

~~El~~ Jean Richard Block, nomenat en 63
figueres abastat, fermós, al qual ~~van~~ ^{van} contat-
tar ~~amb~~ amb un atac que finí amb una abra-
cada.

L'entorn de l'inicis de la Humanitat po-
tava obstacles a la publicació d'una foto de
l'acte, segurament perquè els dos grans es-
criptis francesos, l'Orde dels pugals - els clars! - les
criolls, i l'Orde dels sabres, posaven el lloc de l'inicis
de la Humanitat en un espai del temps en
individu conegut, prop de Massip. Josep
M. Massip ~~que~~ provenia del camp català, des-
prés es passà al partit d'unió socialista i veïn
per malgrat les seves indubtableg condicions
de principiador, no arribar a distanciar, no
passava d'estar un militant obren i anis-
mim, posava en l'oposició. El partit d'^{com passa sempre que el} l'oposició majoritari
Republicana de Catalunya, ~~que era~~ et-
tat per a moltz una mena de salut ~~que~~
de les excomunicacions: ~~que~~ tot el inèptes,
tot el analfabet, tot el baixament cultural del
seu cabuda. ~~que~~ (que) com con-
vans un dia, en una ciutat l'amagava - en
totalment justificada - en l'oposició
reapareix a ~~que~~ la majoria dels
homes d'oposició Republicana de Catalu-
nya.

- Tots pensar en uns perfectes successos
del partit radical. (X)

~~C) S'apren, reis, l'orat et ultius més de gaudi; i l'acti-
viària de l'autoritat que no era necessàriament una
dreta del poble.~~

65

Naturalment Josep II a Marsip fou molt ben acollit - la Republique havia sempre pensat envers el favorable i els auxiliars - per l'època era el comandant Director de la Humanitat, ~~de la~~
 que es creia l'"Estat Llibertat amb línies de prudència segons l'era republicana molt suspecta, car feien el Director obama poc i naturalment ja en l'opera a ocupar el càrrec, i l'assassinio dels diputats ~~del català~~ ~~que~~ ~~era~~ ~~el~~ ~~Director~~.

Repòs, Josep II a Marsip es dedicà a fer la trouba amb les mecanografes i a ~~la~~ usar el correu oficial admetre per a passar al W. C. Tota aquesta gent que sempre han anat a peu van ~~el~~ veritablement terrible que tenebre.

Diputat, les seves actes funcionaris en be de la ~~Republique~~ Republica es limitaren a freqüentar el cabaret i sortir cantant madeleines, i a deixar-se cau-

68
Cap. 069
(67)

re i se han es han al Campes
de la pue el ~~univers~~ si l'importancia
semp.

que que a mes a mes del que de l'
sector de la Humanitat; Le los liets
de l'importat erba un altre ma, en am-
er que de no se pue, le la Companyia de
Tabacs de Filipinas, le la Companyia de
idealista. Pobet! Pobet! En un romantic, un
~~que no pue ser~~

No en tenia pue, pue, amb tot això. La
en van tot i la en auxilio es sent
en ferides en verre que no es pue
existir. Tot en el fons tenia una
esta rao car ~~lli~~ altre, tan certes en ell,
no havien estat.

Després d'aquest missatge, aquest gran re-
publicà havia de treure i haver de fer
— traït la camada de vander — en
un del moments més greus de la inter-
facció. Abans, pue, l'indústria molt
certa es que mataren Calvo sotelo
en, Sone, natural que ofoses obres
ales a la publicació de ~~lli~~ un bloc

67
AP. 069
(62)

La seva aparició faeu Cattau i
faeu Richard Block. Faeu Cattau i
faeu Richard no hanen estat rep-
sents ni diputats, no hanen fet bousa
amb mecanografes, no hanen pres-
tat en la sala d'actors ni teatre, ni hanen pres-
tat en la revista feixista occidental ni la revista proletària.

X X

Perpinyà es una ciutat ^(frances) en relació amb altres ciutats metropolitana, molt relativa, car a França la higiene urbana no es pas una gran cosa — una ciutat que està sola té curiada. Sembla una província. La Catalunya: han hi passat catalans, han hi passat valencians. La Catalunya, en certa (ataca...).

XXXX: una music infecta per a un public infecte.

Hi ha un restaurant que, "a la Sèches i Le Berry", que en altres èpoques visita en aquesta zona, es que, en tota probabilitat.

Hi ha XXX uns presents vincents del teatre, per particularitat, bones fitxes franceses a base de Fernanget, qui es un pallàs amb tanta gracia com un ametista. ~~XXXXXXXXXX~~ l'actriu Jean Huras, Gloria Opero - XXX tot el talent de la qual consisteix en ensenyant la cançó - Viviane Romance, que encaixa perfectament a la "Lona fatal", i altres històries reals i reials per l'estat. Film de l'adulteri, roderis francamente buens, històries romaneses d'un bùi abrumadorament triste, o be escoceses cantant les glòries de l'imperi colonial francès en els final d'anyos tot i que Totent i els francesos, tot i que oficial, tot tenen un aire excepte la liberdad: un en d'angel.

Rebo una lettera de Luis Company (ho li havia escrit sense demanar-li res) Recavaient comentava:

- aperta carta no vol dir res i està escrita per a més del pes

T'eo sà Recavaient. j'eu em tot que en tingui!

Com ja tens papers i per tant, potser avui transmetre per correu, l'afirmo de la cosa en està ^{el meu} ~~està~~ escrita, després de copiar, ~~XXXXXXXXXX~~ al

QX

Café.ancor parteguant - ell era ente-
anya la població amb ~~que~~~~que~~~~que~~ un
opost un xic insens i talment com ríes
totes de Budapest, de Viena, de Berlín,
entre al café - aquell que veia un
gària en la qual, en lloc de canvis,
hi havia ~~que~~ pancesos que llegien en
"L'Independent" i jogueuen a la ruleta. ~~que~~
~~que~~ L'estada al Café l'acabava-
fa una roqueria de segrestes veritats
L'anada de visita. Han d'elles, amb
una vora apre i espuciolada - sembla
que parti des de l'inici una gatlla-
americana que van a tocar "foubris ~~que~~
et mantilles". La vore que es deu tra-
tar si una cosa molt important per
que entre la convivència hi ha visi-
bles morts de satisfacció.

- Ara sentiu music esparsa ola,
i de la vora -, en tirat el reyor i-
i l'roqueria toca una oïda de ràdio.
de tornar i carriola. Ja feia aplau-
sos amb un entusiasme que en
mí em sembla inexplicable. La vore
que jo no aplaudí, em pregue-
ta el reyor i:

- Que no li ha agrat!
- Sants. Siue que es mestre capaç i pla!
- Si, senyor. Pero no es pensi: feta per un francès - , com dice, volent-me indicar d'aperta manera que la mestria ha d'estar bona per tota.
- Si que ho sento, doncs. Pero, cosa, no en faci cabal: més ticalment tinc un punt que no en entro.

Entic segueix que d'aperta feta he desmey respect molt en el concepte del senyor V. Tot teme que no li agrada "Voubeur et mœutillé"! (S'aperta feta: de les xafardades imbecils i verinoses de la dona de Carrera; que amb tanta et dignitat sap tractar mal per ve i de la qual potser donar referència monsieur madame Paul Rolland, 52 rue de la République, a Montauban (Taix et Galouac).

A la taula on ens hem assegut hi ha un home que despixa el diari.

El fill del senyor V., l'ex-artista, molt reputat, molt ornat, com dice.

- Enem-ns - en a una altra taula.

- I això?

- Hirien apunt home

Puis home?

Et que tégeix el dian.

- Que li passa?

- Que tégeix l'humanitat!

- Seixent que tégeix i el que vulguis: Ho tinc al pais de la llibertat!

- Si, però es que la gent potria pensar-se que apenaix bona ve amb uratges, que es va anar i volta.

J hem hagut de carregar de taula.

Cap. 069 (72) 71

D'aquesta mecpuisera, que ests expectatiu i creus
que es volterà.

Quan retruem a casa, malgrat comprendre que
hi havria estat mes confitits collats, no em puc aguantar i li diu a l'ex-artista:

- Mireu, jo no sou comunista i em pento que no em tot
mei. Tots sou republicà, sincerament republicà, sense
d'espesses mes pels d'Espanya i crec que mai no
potre ser anticomunista. Així a França, en la seva
try ha trebat mes ajut i simpatia la lluita del repre
blicans espanyols contra el feixisme? Tu el socialista? Tu
el radical? Ho! em et comunista; em t'ajuda pista.
Per tant, sento dir-vos que em sembla molt mes digne
un diari com l'Humanité, que ha defensat la Republi
ca espanyola, que no pas l'independent, que defensa
a França i als italians i alemanys ocupants de Fran
ça.

Teniu que ud. s'ha quedat paire cosa recte. J teniu
que també hauré descendit en el concepte que de mi
tenia l'ex-artista.

Tu et fors, però, me'n aleixo. Si apunyem tant
pràctics, tant assenyats, simpatitzants massa amb mi
es puc, per hei de les afinitat i lectures, jo sentia tant
benvint com ell.

Esse practic te, indubtablement, les seves aventures.

Pers, i la pròpia estimació?

Dof

Lo tem inspirat, repository. La Lloca-
verta d'una França que no s'oposava
els altres. ~~L'escriví a Carrion~~ es recorda que a
peripègia viv un fetibre moment carles
grands, que tal reporta pugui opinar-
us.

Aquell a veure el Gonfembart, ~~de Mallorca~~
i jo. Gants trets als a l'aprenen-
ment i ens va en un passatge, p'te
d'anguria, de pr. blau en una breu st-
rada, en bones com cal, i coratges, res-
pirat, el conegué tota.

A mi el seu esmentament era la pra-
cia i fastig, grands eren tipus
encant - tan venut que es feia dia
grands per broxa i en blanc de
dir-se per tots - amb un rodit os-
pre, uns cabells negre, un lypot negre.

El seu regnat.

- d'aprenguda pobra bestola o preta? /

"això "la verda"?

Sorprès en l'aprenguda i un remolcar en un
cora totalment toruado i carniolma.

El pobre Carles ens diu que no pot
fer ri per malaltia, que ell no té cap
influència, que ens arançem com
potrem.

I paixó de sente acordades, se'n es-

26/27

tra - la seva paraula dreta ; esper
de l'escrivàt, ~~que~~^{que} es que el vegueria veient amb
una gran ~~tant~~^{com} compromissió que n'esperava.
~~de~~^{que} ha d'orientar molt d'entre-
vista amb aquells termenacabes, amb
aqueles persones per tant ridicol per a,
excepte en el cas seu, es petit en tot : en
l'alçada, en el vestiment, en la me-
tallat.

Pobet segura Gavantó ! Arri, i ves a
fer verò !

Qui's tuis, Alpicot, tu que no has
conegut cap dels "infinit Gavants" es can-
yalat per la França ? Pues tot resolda
per un xic marrat dels ! Qui en faig tal
vegada una p'ra marrat ?

Si haguessis estat refus i' expugnat
i haguessis topat amb la protesta, i' in-
civilitat ; d'incivilitat, tot aviat
que encara en faig p'ce.

× × ×

六

Ho puc truir. Se fa una temprada,
però se la retiraada l'acabó, ~~expedita~~.
Se ~~que per primera vegada~~, mai havia el-
ment del periòd ^{de} la invasora ~~tan~~ ~~se de-~~
~~dit~~ ~~les~~ ~~antes~~ ~~horas~~ de la nit, que no
puc truir. ~~expedita~~

que es un gran error. La Francia de hoy no es la Francia de ayer. La Francia de ayer era una Francia que vivía en su historia, en su cultura, en su idioma, en su política. La Francia de hoy es una Francia que vive en su presente, en su futuro, en su economía, en su política. La Francia de hoy es una Francia que vive en su presente, en su futuro, en su economía, en su política. La Francia de hoy es una Francia que vive en su presente, en su futuro, en su economía, en su política.

He impietat, el seguit, la incertesa,
la desesperança, la pena, mortir en el meu
incòmuni. He pogut tractar per la meva mu-
ller, et cent. Però no se'n sé del meu per-
mans - obretor a l'Espirít, soldat que jo,
que restà al cap de l'Exèrcit de Campan-
ya; obretor de l'itar, que, malgrat la
potirioritat de l'enemic, no volgué meu-
re's de casa ~~x~~^{xxxxxx}, en ventila en
hospital de sang, per veure si podia eder
util i si podia salvar ~~el~~ la meva lí-
bilitat -, no se'n sé de la meva mare,
~~x~~^{xxxxxx} tan bona, tan

urbte, tanc obsequata. que es el més ^{ta}
lligant que en unaix a la vita.

Si tinguis lincey i assistas amb me fer
una cantic francès ~~que no et puc dir~~
~~que no et puc dir~~ em puc dir la veració de
la morfina, no pas em suicidi - per això
tinc em trumper. Ho em puc dir, però, si
aguanta veració, car el poer lincey que tinc
- tinc o puc dir que francès - el necessito
per a marxar de Perpinyà.

XXX —

Hi ha comprat un beret. A França i en
la ciutat nostra està semblar me mengi. ~~No~~
~~No~~ Ho es que engui que la cosa no faci el
mengi, car ~~si~~ he dit que ben verida que
malgrat el vent, creu ordinari com un
sol. ~~No~~ Es que et mengis consisteix en
poderme més que la volta. El francès, però,
no tot de la mateixa opinió i un dia,
a París, quan jo em suicidí que no
tingo papers d'interès, em diuen:

- Ah, ja rai!

- Ah, ja rai? Perpinyà?

- Perpinyà no feu cosa de francès i de
mengi.

~~que no et puc dir~~

Vat a die que dixò - ~~est~~ ⁷⁷ enst
to que m'ho liian i per qui no
ho dria - no em n'etlarà pre-
sument un elogi i no em farà cap
gràcia.

H'ha comiat, Lloret, un verret.
En veure-me l'vorat, me vaixi meu
caicatxista i ho em agit com tota
la gent del Vallès, enci die amb una
cincia adurada:

- T'has comiat un verret de han-
es!

- Perquè te hanies?

- Si, home! Que no ho veus diring
ale mes estretes té? Dixò no m'alg,
me alethes. El hancess no les paden-
dran amples.

- Perquè?

- Per le baixos, que es l'estabanciu
o frastanciu té ates del verret.

XXX -

Vaig a l'Hotel de France, on s'ex-
tafjava un del aficionat a

potser, et queal he de ferre. ~~XX~~
 Tresor i l'apres seuts per ~~XX~~
~~XX~~ uns dies ~~XX~~ te'me tiquem
 at tot i per un seu estial i
 me si usta ~~XX~~ enida.

- Capterila!

La "Humanitat", el caricaturista "Humanitat" que faia el seu paper i era molt calent. Ra-
 matx, amb el rostre de color de ~~XX~~
 negre i sempre uns ulls aclarats, amb el
 seu barret de l'Institució. Recostat
 al temps passat, quan l'avaia Rou-
 trent i jo, des de l'espèn de la
Tomatxa, feien campanya per a treu-
 re l'Estiu; quan, després, a la
Humanitat, s'havia de tornar
~~XX~~ amb un paquet de tabac i el
 paquet de tabac no portava man-
 car — ~~XX~~ per a que ~~XX~~ fer la ca-
 ricatura fiaia; quan es torna-
 van amb l'administrador, un
 administrador ~~del que tot hem parlat~~
 molt mal recent.

~~I' afici per a mestre 75
part en la festa major de la
República, en qualitat de
fotma i un home important
per, si rigui recte ganes i
festa. Maria estat més be
d'afici una gars de quan vol
col·legio profílio que es la
aduinstació i l'ha distingit.
"I' fumi" em pregunta, indicant-me el afici
més a proximitat.~~

- Que vas amb aquells?
- Si.
- Deixa't estar, planta'ts, que
tu més bates.
- I em tots que té més experiència
el seu consell i me'n vaig
amb el company que sempre
ha sabut ~~ser~~ ^{ser} ~~decir~~ ^{decir} ~~dir~~ ^{dir}.

De volta em ~~que~~ pregunta:

- Que tens dins? Com estàs de
dins?
- Com vol que estigui? Naturalment.

~~XXXXXX~~ - Llopera 'fr., sic.
Sunt un moment i en tornar em
posa uns papers a la botaca: ju-
guefet les seues paues.

Io li pregunta:

- I' a tu com es van fer coses?
- ~~XXXXX~~ Be, i excepties la pena de la pena
de la mort ~~XXXXXX~~: i de l'exili. ~~XXXXXX~~ El partit
no s'ajusta.

"Llum", nomenat per l'esquerra, ~~XXXXXX~~ a-
margat, es passà al socialisme. ~~XXXXX~~ Cre-
gue feu he, i que això no es cap trucós. Ho
havia estat vinyades passat a un par-
tit de fets. L'esquerra no s'havia de deixar
marxar, no s'havia d'arrecavar. ~~XXXXX~~
Ara, en l'exili, el partit socialista agis-
sa ~~XXXX~~ "Llum" com ajuda el altre mi-
litant. ~~XXXXXXXXXX~~, es militants del P-
guan abandonat i oblidat de la mante-
ria més inoblidable, no potser stic el ma-
tein.

~~XXXXX~~
Carta mati i cada tarda sig al

Casa del Catàl. Hi vaig perquè si, per 77
que no se'n feia, perquè no se'n veia.
La primitiva oficina que li Generalitat havia
instal·lat al Casal Català ~~del~~
havia de servir per a informar, per a or-
ientar els que ~~del~~ ens trobem a l'ex-
ili. Mantinserem ^{tan aviat} ~~de~~ servir ~~del~~ per
a perdre el temps.

François Mauriac ha publicat a "Par-
is-lli" un gran article dedicat a la
víctima dels bascos, victòria - pel seu aspecte
d'organització, pel respecte que el líder
gent sentia envers el militari - ad-
mire en l'exili. Cap gran escritor pa-
sés podria escriure un article dedicat a
la victòria dels catalans a l'exili.

Tot-hom està agut, impatièt, deso-
rientat. Se tan en tan empareixen ho-
mes importants: Sant - que, naturalment,
~~tanques~~ no serveix per a res i que es tracta
d'arribar a París per a ~~del~~ escriu-
re als companys que mai més no
acudiran capell de govern i fer la banya
amb una mecanògrafa, talment com
que estava a Governació i es dedicava
a arreciar el veritable republicans -

91

un tal Mertig, am de venini. ⁹⁰
 tal, ⁴⁴ que ~~ella~~ dia i nit va amb
 dues dones i heret tot, i altres persones
 i persones pet semolades.

x x x —

Quan els agents francesos van veure que
 el Casal Català li ha molt agradat
 de fer un telefoni a la Comissaria: la
 policia, amb un entusiasme tipic de
 una causa, - amb un entusiasme
 que mai no ha desviant amb el capde-
 bant ni demanant amb els caps
 protegit per traidors forces armades - fa una
 rafgia.

La policia mai no va fer les grans, ⁹¹
 mai no va inspirar - ferent unes propues ex-
 cepcionals - massa simpatia. Li feien con-
 fidències, li explicant, ⁹² ~~que~~ atenent
 i actuacions i sempre el feien
 i glorificar. La ^{policia} - oblidant tractant-
 se les espugnes republicanes - es, a més, a

Cap. 069 (23)

més, s'una estupidesa elevada a la cinquena.
na potència.

Com exemple: la Prefectura dels Pirineus Orientals
m'ha ajoncat el pèrmit de se jout a Perpinyà fins al
míner de Mars. Malgrat això, em detaren i em diuen
amb altres companys a la comissaria.

Intòreament, quan es hi porten trets el diputat
habtat i li demanen:

- Vos a veure el prefecte, mi Subordihi, i Llo - Li -
que, malgrat tenir el paper en regla han detin-
gut el refugiat que li havia recomanat al President
Herrero.

A la comissaria em reb un tipus anticipat i
malicrat, alt, gros, vermell - vermell de i, re-
fusament - amb una caniga bruta i greixosa amb
un vestit gris i desplaçat. Tal vegada devia fer-
ti mal les canyes perquè està de molt mal humor.

L'extraordinari de la meva detenció, li dice:

- No adverteixo que m'ho han ajoncat el "pèrmit de pujar"
fins al nivell de mare.

- Li, però està escrit amb lligat.

- Horai, jo, per curiositat, no podia pas demanar al prefecte
que m'ho exigeís amb tinta. Si ell crec que amb lla-
tice i amb el segell de la Prefectura m'hi hauria pogut...

- Pas de discussió! Pas de discussió - romanya, piraet-me l'ag-
guna i deixant-me amb la paraula a la boca.

Tento que la sang em puega el rostre. Ho em que aguantar;

- Fou bé! - dice.

La pira en rotó, vermell com una cresta; em aguantar
de ràpidament, i jo, que ja no sé si que em dice
ni et que em faig, li trobant l'esguard. Tornant ho té si a

Francia li ha dels nobles i dels costums d'opatiss- 129
sar al detingut, però, pel que pugui arribar, en tot
el mons de

Cap. 069 (84)

- Que mirava? - em pregunta
- Era policia civil i protecció, un home que no té tra-
te social. N'hi ha molt com en així a França? Protecció
llei-me al camp de concentració...
- Si, segur que us hi deure! Els faran!
- Allà on volguem, però us advertit que no hi passa-
rà la nit. Vos no sabeu qui soi i la bona us estàrà
un xic més. Jo han anat a veure al jefe, i que va
ver que escriurà al ministre de l'Interior i al president
de la Cambra, amics meus, ho entençeu? Amics meus, com
que un molt periodistes i escriptors francesos, expli-
cant-hi l'estupefeta de la policia de Saïpinga.

Dixi d'apunts amistat - un certes les d'escriptors
i periodistes van a Edward Herriot i a altres far-
rancs, encara que ell coneixí personalment no puc
donar-los-hi el nom d'amics - sembla que li pro-
dueixen un cert efecte. Tot seguit pensa: "Tens
que la veritat i, malgrat sis refugiats siquert,
criola tant, potser si que ~~està~~ seu relació es amic
de la pau d'upa. Es veuen ens tant amics es un a-
gents vus! Pels frances! Totà ben perduda!"

Em faix intiu a un pati on esperen els altres detin-
guts. Els del meu grup, que vén el crit, em pregunta
que he passat.

- Rei - diu jo, evasivament.

Pista una mica més la seva atenció que no te atre-
vitar que la d'acordar de deixitarax el meu verdit.

11) Temps després sabré que el criteri indicat existí.

Van existir grups de detinguts - que no han robat ja que no han estat finats, que no han comès altre delict que el d'esser republicans i secessionistes - caus del camp del camp de concentració on el Matap i el Bot i els han el pendarut. (Si França ens ha acollit, cosa que no ferà Portugal amb els malaurats de Badajoz, perquè ens ha de tractar tant brutalment?)

Porten agents amunt i avall, molt atrebatjat.

a la fi, et que m'ha rebut, v'apropia al nostre grup. Ve un xic més amunt i enfrontant-se visiblement - supos que li diu estar molt - en suudar una persona.

Tenys - ens diu a noi i als que us tenen pappers nos que estan amb noi - porten retirar-se iar entre cordes, us hi deixen.

I m'atllarpa la mà.

Is, naturalment, no corresponen al seu post. I me to dient-li:

- ve a la meada.

* * *

La meva menthe es'exerceix que el proper dimenge, amb el recours de la carxa d'estatja - uns belgues convidats de Paep - vindrà a veure'me. Naturalment, rebo la nota amb molta alegria.

Quan penso en ella i en tot el meu sentit una amarga perfumada, un perfum diferent de mi mateix, que amb la meva ciència el he anotegut a tot ell. Ho estic recordant del que he fet joiar la meva olorosa al rovi del poble.

Defensar la justicia, la intel·ligència, la llibertat - no posava fer altra cosa per molt que volgués, però pensà en la nostra llar Serfeta, en la meva mare i el meu germàns ~~que~~
 i expressada al jutjat i gossosies dels policies francesos, corrent i fàcil de comiat, en la meva mare i el meu germàns ~~que~~
 ferant i faginim - l'última cosa del qual es que, segons m'han dit, una refugiada, foren violats en plena mercantanya, amb el meu nebot Le ~~qui~~ mort, canvi de l'acte d'homicidi de la ~~que~~
 Blugay - la meva germana Lídia ~~que~~ de la qual no sé res, et meu fill, un àvia perdut, i em sente culpa,
 una impatible sensa perdon possible.

Pel que m'han pagat es meus exiliats, et meus sacrificis! He renunciat la Republique, he treballat amb l'acord cristià pel seu adveniment, i sempre, quan ha estat proclamada, he estat, amb un certament dolor, que ~~que~~ els meus dirigents no creen mi-
 la majoria dels

Bis que el se la monarquia i he
 sint que el poble era oblidat i més
 temps i tan als seixanta i setanta
 anys ab inicis i al finalitzar. Ro-
 bar en república o obrar en monar-
 quia no es igualment dolç. Ningú
 no sabia mai l'efecte europeu que en
 tottes exèrcits aquelles parades,
 però, no se'n puc ~~dir~~, ni coll-
 mentar. Seu estat segur i això
 que no recorde o per a polàtic.

Si no havíem limitat, com tant
 altres, a ~~la~~ literatura
 ansi seua ha considerat, ~~que~~ nu-
 via he i no ~~que~~ oficial
 tinguient que objecte. I no per un
 moment - ja he combalut la
 monarquia i el feixisme, i el junt
 ha menys poder que, per
 fermaus, per menys poder
 fermaus. Ansi estan la mateixa o el
 germans de Luis Capdevila er un
 deliste.

XXX

* Una altra gran alegría, tanja-
da amb una immensa tristesa: he
rebut carta, per la posta restante del
meu perna ferit. Es al camp de con-
centració d'Arles-sur-Tech, amb un
Riberà, et meu afidaat, i amb uns
els flòrers, ~~de~~ republicans ~~que~~
~~de~~ ibercs que ~~de~~, malgrat el
seus seixanta un anys, i convoca-
panya a la Columna Maria-Cam-

Yer tan cratjor i er tan bo, pue se
ha ven heter en die, pue no mateix
per ell, que està le — som a terra

27

ota les estrelles, ota la pluja, ota
la neu! - ~~M~~i tan ~~el~~ es preocupa
per mi i en Semana ~~i~~ ~~la~~ la mare
i el fermant i la meva muller estan
amb mi.

~~M~~'en sento agutj's & apressament
~~M~~'en sento agutj's com l'exp de les
meus oids. I això en un liceat, en un
profesional de la literatura, en un
lloc en tot un altre, j'hi més j'hi
meus, te una ciutat ridicular de
cavallets.

I en l'experiència sebeix en un camp
de concentració, en un d'apressament
de concentració que la política immoble
de mi. Bonet ens ho preparat; que
m'et deshorta de la franya. I en
veig important per a treure'l. ~~XXXXXXXX~~
d'altraient, si ho aconseguim no valin
xistes, ens fa la vida impossible.

Tu passo la nit plantat i esperant
que en el punys de valir.

XXX

88

A mi, sin embargo, ha influido a veces
en ~~Montserrat~~^{Montferat} la
moral mística, el sacerdote que han ten-
ido la gran caridad d'entatjar-se,
i una amiga ~~de~~ i veïna d'ells, mada-
me Lachy.

~~Montferat m'~~
~~ha explicat~~ la seva visió, que
la de tantes pobres bones espanyoles
que fuguin de la guerra. Quan jo
la vaig deixar a l'abafit - o abafit
o com sigui - per a anar-me a la
muntanya on havia de passar inutil-
ties d'altres militars de l'exèrcit de
l'est, passà la frontera per la mun-
tanya. Caminades de viatges, de can-
xes, de farcells i de repuges la van
faer sent intèrprete. El virificat
i estudiava en alt en el camí
per a finar. Després, sense creure en el
terreny, sense saber ben bé on anava,
però sabent que ja era en terra pauci-
ta, resenguem la muntanya i el poble

i la pluja se la muntanya. a les 29
dues de la tarda - ja s'havia deixat a
les vuit del matí - arribaren a les 30 les
primeres voltes franceses, sortes de pedrís i
de fardisa. ~~mal~~ Atès que hi havia preparat
que hi hava uns canvis preparats
per a sortir a Le Pouech. les tants
però, la gent tarda, i tan al seu peu fins
a les 50 de la nit, ~~mal~~ Després de tota una tarda i part
de la nit al ras, aguantant la pluja
i el fred, no pujaren al camí. Quan
arribaren a l'escala de Le Pouech ~~mal~~
uns peus d'homes; doncs de les següents
voltes del front operatiu - apressat per
polle francès per fer-se un recorregut intel-
ligent, valora ^{el seu temps} de la França - q
nit, sortes de fred, la passaren al capó
del tren - sense satisfacció, ja no cal dir.
Per no arribar fins a les vuit
del matí de l'endemà, ~~mal~~ Viatjaren
com testies, cecotriades per l'infestació que
se morire, sense saber on anaven, on les
deixaven. El tren feu parades a Perpiñà,

i a Toulouse i a cada paca de 90
 pujaven nous grups de homes ^{i homes} per separar
 tiens pa, francesos, francesos de sardines
 i altres per als infants, seu a l'igual de
 la "racaille" policial, ^{opressió} ~~L'esquena~~ de la treva
 ca i que ha tractat el refugiat espanyol
 d'una manera inhumana, lasto-
 nejant-los, injuriant-los, robant-los. Del
 poble francés, ~~que~~ ^{que}, del veritable poble, no n'hi ha
 rebut res per atenció, delicadeses, ni
 tracte cordial i paternal.

A dalt canviaren de tren i a un quart
 de la nit ^{de la nit} arribaren a Laruns ^(Tarn). Després
 a l'Hospital, on separen. Finestrelles
 que s'obren que uneixen famílies del poble i
 vinen allí. La meva espouse i una veïna
 belga, casada amb un soldat català
 amb la qual feu amistat en passar la frontiera
 - després a ell ja havia d'ajudar-
 lo a tenir's del camp, - anaren a casa
 d'un senyor ~~Meyerhofer~~^{Mr.} et Meyerhofer,
 a Laruns. ~~et cap de família~~^{de}, era
 un home cordial i generós. La seva espo-
 sa i una filla ja no podia dir-se el
 mateix: es recordaven matxa, i matxa

91
ment per eues riques; pa-
res, i est tress refugiades a ex-
sa - les espaguetes roges, tots!
no el feia cap gracia.

Intograment al poble ~~de~~ de
tolaresc un altre familiari, beh.
fa, el de Paepa, que també era
ric però que encara que la riquesa
va no està recuperada encara el con-
testiment.

ft ~~1445~~ que, tan solo se a fuerza
pueden ver, la gente se siente
y lo intenta en automóvil - Los
señalizaciones de seguridad; al-
tros señales sin señales de tránsito
no sirven. Si se les matan más
de 1000, han visto un peligro
que incita a ~~desarrollar~~ a aumentar la velocidad
más. La otra, es que
los accidentes.

Martasue Lee Paepre es una ho-
na ~~negra~~ morena, morena,
seus et rotos molt enciat; es ca-
vells negres. Te una mirada
recta i franca, ~~que~~ de boca negra.

sent en aixa - Les res, quan el visita a la casa, veure' 92 que no m'ha esquivat - un autentic dinamisme. Tot ho fa de pressa: menjat, parlat, pensat. S'ha dormit, per a no perdre temps, i una arrenada. Te dues filles ob poes amig. Pauline i Lucette, que em faran pensar que han estat criades en un país i no reis, mentre arriba l' hora de dinar i per a fer algunes cosa, per a aprofitar uns moments de lleure.

Et marit, feinges, belga - ella es francesa - sembla més tranquil, més calma. Fisicalment es una dona fort, corlant, encara jove, de cabells i ulls negres que s'han feblejar, com a molt belles, en xic expectant. Te una viva forca, un accent de cordialitat i bontat.

Et persona. Prosper, es més jove, te es ulls i els cabells més clars, el caminar més facil i més plaça.

La seymra fadols es una seymra de certa edat - puc dir que més ob perillosa i difícil de definir - menudet, molt xerraire, molt expansionista; risqueira; extremadament simpàtica. Ho vol semblar vella - un just com pudent - tot altre - i es veu com una joveuta, amb robes de vestir d'obraine: un berret verat amb flors negres, una blusa rosa, una faldilla de color d'avellana torrada, un obri de flama gris...

Tractem la meva esposa amb molta consideració - amb molt afete i gaudi, naturalment, en companyia i en comú. M'adono una regada més que, des del tal regada al darrere que m'ha trobat quejat, tot proposant com mai a l'audició.

Em parlen de Larau, em diuen que es un poble molt bonic, em regalea que el riu i a veure. I em diuen que no tenim per la meva muller, que la volen an-

que ho considerava com un ⁹³faç
militar més i que no es va
veure per temps que hagi de fer
per l'exili car ~~que~~ no es veue
ja estat costat d'ell.

~~Després, ja jo a Toulouse, en línia
que he cap de les manes de la
xarxa venir amb mi i que, si vull,
que li vagi jo.~~

Si hagués posat, si no me'n
hagués donat veganya - la pr
destridió es, enc et posa, una
cosa absolutament intencional - es
hi havia deixat les mans.

Per a evitar molesties v. havien
dut el línia, pocs dies abans que
ha invitat a línia amb moltes
a primera hora de la tarda - at
en hora dins a les dotze - han
anat per a l'arivar ^{no} massa ~~deixa~~
~~deixat~~ a Lavaur.

A vegades, abans les coses
moltades si esmentades, hi ha

95

un café folie. Ho es que pue més -
ment ho rigui el café: es que ho es de-
stícti. Ho es tant que tots que el can-
viers haurien d'anar amb tota se ma-
lla i blanca. Aquest café es freqüentat
per homes de negocis - que hi van a jocar
a la ruleta i al bilar - i per dones h.
els que hi van a veure si porten jocar a
aposta cosa bufa i no s'ha nítida
que es preten venençam paupersament aux
Aquest café em recorda, pel seu aspecte
i per la seva concorrença femenina, l'au-
tic Lior d'or de Barcelona. Tan sols hi man-
en el mateix petit grup d'artistes - jocs,
grans estabts i grans venet - i el mes am-
bix dels tres.

S'artistes es veu que Peipinga no es
enja; ~~per~~ ^{veu} que s'hi havia algunes
tots han tingut per pares una ferme pac-
tia que el ha fet baixar del seu mal, i es
ha emmascarat. De tres no s'hi pot tra-
~~reproducir~~ ^{veu} una rao molt simple
i potsera: regalà amb tantes baixes es
entendrien de feina.

Una tarda, després de finar, he em-

trar al cafè per a fer temps; i 90
 he demanat una copa d'armagnac.
 S'he o fetes taules més avall hi ha una
 L'aperteneció Jones que fa fer del seu
 est. Parla amb el cambrer i com mire.
 Després de parlar-hi enara com mire
 més. ~~XXXIII~~ L'expresa i no m'afe-
 baga, car se'fue tinc anys; ~~XXXIV~~ veu-
^{dins em portava}, ~~XXXV~~ per a inspirar una passió avorolla.
 Totie, però, matta acurant per a fer-
 re cabal, i deixe de mirar-ho per si es-
 tra i decideix a fer et mateix. See a
 distància l'espera, flegíx o: no he pogut
 parlo et estiu d'anar recuperar amb un
 llibre a la via.

Quan aixecó l'eyuant del llibre e-
 sta ja no ~~XXXVI~~ hi est. Potser li ha vist fe-
 ua. Potser v'ha aconseguit en veure fer-
 ir a la sortida.

Com ja es han visto et uscò.
 - La sortida preparat, segur - en diu, me-
 nent.

Ho enriu per així algúna amic, al-
 lís enregut.

- Ho, no - afegíx et uscò - Ha par-

per la seyure que hi havia en ~~la~~⁹⁷ aguella tarda.

- Però perquè? t'ho em creix!
- Ha vist que em espargol i ha volgut ~~que~~ evitar-me una despesa.

Hi ha mina per blàstima. ~~que~~ He despectat en ella, pels ciutadans, un sentiment de blàstima.

No me'n sento humiliat. T'ho xicaven fongit, però, pels al canbres que la rememori i sento al caner.

Abans, no havia ~~que~~ posat cap atenció en ella, l'havíem mirat fàcilment sense veure-la. Ara, ~~que~~ Juan ja li ha perduda, Juan jo no trobaré a totbar-ha mai més, encara la veig, en canvi veig la mirada del seu gran ull inicisív.

~~que~~

En aquell cafè follet, en aquell cafè de l'escrachó de l'acte de l'òpera barata - quan et tem, amb uns quants "pinyols" torna a la tiple la copa de fusta, pintada de purpurina, en la qual ho va suposar el verí de la vergonya - m'hi ha passat una altra cosa que, en recordar-la, em fa molt pràcia i no vull deixar per alt.

Vam sortir d'un cabaret, ja tocadades les dotze de la nit, hi

Cap. 069 (99)

entrat al café amb "Bouli", un viunyó del Parc Més. 47
vit de la Columna Maria-Crespoys, i altres amics. La fin-
ca regada que duren aquella meva estada j'elose a gran-
ça, he visitat un cabaret. Malgrat que no hi repusin ge-
rigament una preu alegra - la música es trista, les
voies m'insospides i ad'huc les legendes tenen virtut tor-
nifera - crec que per dignitat i per sensibilitat el
refugiats no hem de freqüentar els cabarets. Harti-
mersament, existeix una certa mena de refugiats que
opinen d'altra manera i es dediquen, sense el seu
elemental decorum, a fer la tertia amb un entu-
siasmus digne de millor causa.

Al Café en aquella hora, hi ha poca gent. Seg-
o les famílies, el doctor Trueta amb uns amics, uns
tempys que juguen a cartes; i criades veles, una
segona amb un fot. un vell ...

Després d'una breu estada al Café, v'entro.
Hi passar de rastre, et vell ens mico i amb un ro-
riure plé de boles; de fet, amb una cravat i
un poj salvatges, dice:

- "Ho passaràs!"

Hi un vell partidor trent suprenantament antipa-
tic; un vell que ^{ta l'electe d'holer estar} per ~~excellon~~ escorça i no parla. Hi el vo-
tre propis, d'un poc tacat de petites dolores morada-
gues; un rostre que resulta venitiat; un nas que li
penja com un bee damunt la boca blanca i maxi-
ma, infecta com un sete plé de pus; uns ull d'un
verd gris ferot; talment com dues ratol en descomposi-
ció; una mao descorada, lligada, d'usuar i de
mascabades presentades de nins pilotis, de lledadra et-

(1) Avui, després de dolje anys d'estar potser fix al
mateix. (Nota del 1951)

porta en abortament. La cara de crunt i d'in- 98
vertit - tant reprenguerat com la de l'inventor Beno-
vante - cara d'haber perseguit la seva mare i haver
dormit amb la seva filla.

Cap. 069 (100)

Les seus seu paper al costat, m'obliga que no soe
una estampax - que es el pitià que hom pot estampar Fran-
ça - una refugiada, i, sense poder-me aguantar, li seueix
al costat:

- Ho passaran? Creut ho! ja les verades si passaran!
Tente l'otcipida i criminal política de la搔s jutges en-
cès, no haurien passat. Tente la cobardia i la manca
d'intel·ligència del nostre govern, no haurien passat. Els
benest com tu diuen que la搔s guarda la ciutat.
mentida! La搔s no guarda res. Ara ja el tens a la
frontera i com erreràs tu, quan passin! (abre!) Cre-
uet! T'hi de capellà!... Què hi far així tant tant
tant vell i tant reprenguent? Que potser esperes que
la teva filla acabi de fer seus al carree? Quan
en fan passar a França de trepitjat i esclafar
una vinya tant vil i tant reprenguent com tu?

- Els meus companyys se'm enducen al carree.
- Els cambres riuenc per icta et uas. El pris de la seyo.
en crida i la seyora del pris Madrid.

El vell, que no s'esperava aquella arremetuda,
tindà, separerat, fa amb les mans portes de dempa-
cio, murmurà amb seu ofegada uns mots d'excusa.
(Punti com proposa que l'esperem per a tirar-lo
al canal) Ho obstarà, o sens icti el delaten, amb
puni pròpia veuria la presencio d'un policia per a
fer-me detenir! Y amb puni pròpia jo t'ajudaré
a ictos de peu i el Marcaix a la clau segura...
Si a França hi haguessin clau segura!

A l'expresió, aprenguts dels, més
tota català. L'excepte Maria Vives
celebra una lò posició. L'avenia a
veure amb ~~el~~ el caricaturista ~~damyra~~
~~qui~~. Hi ha dues expositions; una di-
rectes obertes. Tot ~~mal~~ pleat remat-
tada poble, medisore, menysat de per-
malitat, industrialitat i mesquinença.
El saló, parlant amb Lluís recup-
erat, hi ha l'exposició, que ja comen-
cent ~~el~~ partar català, i no en
salvada. "Fa el te gaudí", que
s'ha pintat caçant la mortificant
del ferro.

A mi em s'ivesteix en estan-

Sínicament el copçot que fa per ^{l'art}
a no veure's. La seva cara de cabra
tota coberta per uns cabells d'estopa
i tintada d'un vermell de recolorat-
xa expressa una ciència asquerosa.
No en tot veure, no en tot creure.
~~Recorregut~~ que me refusat: ~~te~~ per
de empunyades. Te que li demaneva
Sínic.

Poble miserables! Poble crets!

Tina de les fitxes del seu g. es
sia que hi ha un segur contacte
frances malgrat el cognom - que es
pot conèixer. Que seu segur se motta
infidelitat, molt important, i que es
hi ha molt bones relacions amb el seu
pares. Facies a ell, si voleu, no
deu trigar a la sortida terra.
Com reposa que es tracta d'un
agent de Franco, que enfo a veu-

re' i que es mor, molt mata-
mell per ell. Així que no est-
àtic per visitar ni creixeres no
veu. Estic, es clar, el la posa gra-
cia. Fins a ell i els pa-
rents que han dit que no vull
trabajar amb un home que està
be amb el franquistes.

~~Les~~ ^{Sortirà} a la sortida, més fa-
cils a la sortida - com que es' es-
tigui perfectament, car el seu
els seus familiars s'acomiada
d'una manera terrible, - es deixa
convencer. A mi em negaria tan-
bé que apressa ~~que~~

~~que~~ ^{tempor} em diria el seu i convences
ⁱ que li folla de retrucar a
Catalunya, on la represió ha
començat. L'una manera ^{però}
de. Quan t'he d'hi parlo i me-
us ^o li fer la l'ola que ~~que~~

~~que~~, tota feia
l'apostat franquistes; el vol ta-
corach que ha tototat en el

~~Malamentat~~ segons l'apertençor ^{Xo4}
 casa. ~~Malamentat~~ ^{l'ementat contada} ~~malamentat~~
 car, bon espia, seu saber que soi i seu
 saber, per tant, que jo no em feixem
 vençer. Jo, però, ~~malamentat~~ sense tractar
 me a l'espionatge, se j'eu em està ha-
 vingut. Ho eme, ho entaviss, per re-
 et amb que soe rebuts, que em traguem
 imprudentat de coureua. I, sobretot, ho co-
 me, perquè et mea pobre amic "tela-
 llar" per l'espion parauista i per la pess
 de la casa - vull creure que la pess de
 la casa que per ignorancia, per incon-
 plutio, i de bona fe - està cada dia
 mes desterritat, mes desmoralitzat.
 A mi em fa una gran història
 car temo per ell i el seriuemjo muri.
 Creo que en et fous - com tot aquell
 als quals teneu la critica - et mo-
 lesta amb mi i ~~que~~ em tracta amb
 una inegable pedr. Quan arriba-
 rem a un moment l'^{esta} ~~moment~~
~~que~~. Ell, però, es convencen
 - creu jo - que no pot haver del
 meu aflete.

XXX.

105

Per un altre llocet del meu peregrí horitz.
 L'han trastabat de camp; es a Amèrica
 le Rains. L'veiu per si volent fer convei-
 xer França a través de les sefícies del
 camp de concentració. Segueix diant-me
 que està tan content i tant bé i tot
 tot l'angúnia ja ha més riterció.

Poche temps!

Heu a ~~l'agricultura~~^{la casa}, refugiats a casa
 d'uns amics ^{seus} d'Amèrica, preparant l'ús de
 rabi a veure i en tipus el seu sortat,
 la seva situació. L'amic creu que el meu en
 camp i va a veure'l, però no en'escriví.

Tal vegada no en'ha volgut fer més
 prou i, com no ha valitment, ha prefe-
 rit castrar.

x x x

En aquella ^{casa} vive a Perpinyà les
 coses cada dia es posen més malament.
 Sobretot a les hores de ~~la~~ menjac. L'amo de
 la casa, català com mostres - es a dir:
 com mostres, no, car ell ~~ha~~ deixat de
 la nostra terra per a emigrar-se en terra
 francesa -, no fa més que malpar-
 tir del catalans; combla-s'os l'in-

cosa que no em sembla ni necessària i i mateix
 juries. L'escarsis i l'insufficiència ^{comete} ~~es~~
 basen en uns fets, uns pocs, uns co-
 rrects. [Que per ell - per respecte a la
 nostra condició] se venenç i per respecte a ri-
 matx - es per menys que té a dic-ho.
 I que que, malgrat es sorties defectes,
 malgrat les sorties equivocacions, no hi
 est un un poble cosa el ^{d'Espanya} ~~que~~ que
 sense armes, sense guerres, abandonat
 coradament de tot-ho, si no capaç
 de lluitar més de dos anys; i enig
 entre Itàlia, contra alemanya; i con-
 tra la Ho Intervenció.

L'únic avell, un repubblicà, trobà i
 callo. El parent de la feina s'aguentà
 cosa i ho d'aguantar, ~~que~~ - més per
 la dona i la filleta que no pas per ell-
 ca no li queda altre remei.

~~que el poble, després d'una~~
~~de la guerra, al final~~

Jo desideixo avançar, car si seguia
 així més temps oblidant l'agraciament
 que ^{es} he. ~~que~~ J'ho vull oblidar-lo.

Per molt gran, que si no l'agraciament
 - i ho es - no puc seguir aguantant el

x'afeç d'injuries. Ho. El malaurat van uraltats no 104
sou breità, ni blatre, ni cravat. Van malaurat i necessària
respecte. Ell, el seuyn V., fugia de Catalunya per a un a-
mar a la guerra. Anys després, el 1914, vint mil catalans
s'enviaren voluntaris sota la bandera francesa.

Qui es el cravat?

Amb la pentada que ha enviat Pelpinya - quina fi-
mada te la policie en casar - us! - es molt difícil trobar
una cambra. Se pels de molt carcar, en tots una a l'hotel du
Nord. Una cambra molt bonit, molt reduïda, però en la qual
hi ha un lit i un altre. ja en línia gross. Ho obstant, em
trenen per un temps ràp. - això, mes d'una setmana, es
un mal - i em demanen que el perdonin; em línia
que demà em canviaran.

Efectivament, l'endemà em posen a una cam-
bra mes confortable, mes gran, amb algunes estates i pre-
só, amb calefacció. En la primera em posan pocs
hores. De la segona viau-i-eina.

Quina poc pràcia us'ha fet que em respondessin
per un senyur!

(En retengut així en 1911, quan ja pescava Li-
uers a França amb la meva literatura, poca final
en editar i recistes en col·laborar, em fa una res inseparable
pocia que m'estupefà i em recordava els aquells
veus. Enri, a París, una cambra en un hotel de mala
sort, a Chilly, val l'orec del francés, i una cambra al
hotel Scribe, al barri de l'òpera, en val molt. I una di-
vor al Trouquet, en val dos mil. I una colata nou-
cent, malgrat que n'hi ha de més caraj. I una copa

de Porto al Larre, Logronyo, etc., etc.)

CAP 069 (107)

105

al Cafè del Casal Català trob. Vila, l'últim redactor de La Publicitat, i Angel Terran, un dels meus partidaires d'El Rebre. Venen del camp de concentració, i, naturalment, en venen en un estat moltिव. boit, expellit, amb una larró de pinya dies. Angel Terran, sobretot, presenta un aspecte desgraciadíssim, gairebé dramàtic, cosa que en un humorista professional no està pensat. El humoristes de totes les èpoques i latituds han ~~havut~~ de saber situar-se més enllà del Re : ab del Mat. Terran ja ho ha fet, car en un viatge molt copios : que ho sap tot, però en res puc en recordar.

No m'acpto la veritat, que un viatge tant ric com el seu hagi fet cap a l'estiu. Perquè deu haver viatjat? Que han fet Angel Terran per la República i per Catalunya? Redactor d'El Rebre, que, des de l'any Companys ; Francesc Macià en acall ataca Manya preparat de tot contra tot el bony, i l'esquerre de Catalunya? Pels, sense de sentit per aquells tot nortius francesos i hispànics modernistes : l'hauria fet jefareu del Moviment! Hauria fet tota la ciutat riu : v'ha quedat i es dedica a fer-se passar per escripturista.

Vila i Terran es pucen de peu en poca ^{mitja} al carrer, car així puc hi pujar al pendent que està.

- Floue, o clau! - fa un recordo pui - hi aneu 106
d'uniforme!

- Com?

- Hi uniforme de refugiat.

A l'humorista això no li s'agafà Ferran, això
no li fa cap pràcia. ~~Est~~ Deu creure, de bona fe,
que els humoristes han sagrat: que si ell tenia
el desitj de fer bona el altre no en tenia. de fer-
ne amb ell. [A mi em sembla pui apurada er una ma-
nera ~~un xic~~ de xic raportiu; i limitada abans
d'entendre l'humorisme. I un xic absurd a laixa
de votar. Jo, però, no hi entenc. jo no soi humoris-
ta.

Ferran té el rostre collaixat, d'una blanca ole-
fum i, rera les ulleres, la mirada collaixada d'un
blanc pastat. La barba, més afaitada de molt dies,
fa l'efecte del rostoll puc, cremat del sol, quedat als
camps després de separar. Damunt l'aliv, ple de sang
i de pols, ha una manta jileguda i allargada com
un totall. De les contrapeses de l'aliv n'hi ha capes
i ampolls d'específic. al seu estat, a terra, hi ha
dos o tres farols embolicats amb ardiell.

Naturalment, la seva situació er tristissima

— no m'atreveix a escriure tragèdia XXII
perquè et sent una penúltima marxa ampollosa,
i, no obstant, si ho en ell pueblor de comarca,
pueblor de protegeix que, involuntàriament,
~~després d'una~~ despierta el somniore. I es
que la tragèdia, així, recupera la seva a l'es-
pectacle que xia analitic una expressió de co-
munitat. Hi es veuen costums, i hi es veuen
vestits en propis o fets de la tragèdia espec-
tacle. Veuenen els pobles, la clauïda, o
si voleu, la cota de malla. La tragèdia no
com espectacle, en el segle XVIII, quan veia
la perruca europea. Quan americana
i ~~que~~ bigots retallats no hi ha tragèdia
possible, excepte en la població dels rurals
o ciutadans. Un minyó, un tuballador
del campus andaluzos o castellans són
així un element de tragèdia. No ho són,
~~que~~ que et són fíxos — així tots els valors estan
tergiversades — inflexos molt directament
en et un moral. Hitler, encetant, es
un home tragic, un perturbat que, si no
s'expliquen en ~~que~~ una berlina vermella,
descendirà la tragèdia Samual Lui-

Cap 069 (110)

ropa. Hirue ts, però, i el torbaren protege, i us faríeu... / op
ri: el seu pertinacat, el seu lligat, la seu mania de dispre-
tar-se sense veure, sense saber veure per el uniformes
i li donen aspecte de tenir comic. / Frances, no es un
botx i simbòlic? / no es, també, una titella?

~~Malaltetes d'història d'espíritus~~. Hirue en canvi,
un cat-ligula, un Joan el Terrible, un
(arles IX, un Felip II, i no mireu. L'èpo-
ca, i l'instrumentació. (a vostre època,
sense parlar, tan sols admet la tragico-
mètria,

Jo era un dels joves d'època que
- el Rei Negro. que s'ocupava de mi amb
una perseverància i un entusiasme veri-
tadament admirables. Tanot es així i que
se n'escriu; ~~que~~ sense ~~que~~ per fer fer buons
ans el "Capdepera i monsclar" - que est. Tot
sigui de pas, una buona molt exigüa
i espiritual - el Rei Negro havia deixat
l'existència.

Senau: ^{jo}
Tu torbar-nos ~~ens~~ salutarem - tots les van
enig; ridicoleses desapareixen davant la
vosta situació sense transiit fastidir - i em
dieu ~~que~~
(amb una inconscient enveja) tal vegada
- Tu estàs bé. Ho fas com et heberet.
Ho sentols un refugiat.

I jo, que he oblidat tot el precepte, però XXV
 que de tant en tant també se fer bones respon-
 -tes puc, indubtablement, tenir haber-se en
 Periodisme. El records del "Capdevila; Mon-
 ste? Sinca, ja ho veus: Deu haver-se en
 ha estipat!

Llo, pobre home, ~~que~~ molt apurat
 -com es un humorista tenu que jo parti re-
 nomenat, intenta justificar-se, cercar
 una excusa. I mi he d'explicar que a conve-
 nir-ho que vols no m'hagin volgut
 les bones del seu peix. Sí que, que no hi do-
 manys cap importància, que moltes veg-
 -des - Segur que pensat per això per ell,
 que en el fou ^{com un} un ~~humorista~~, Deu haver estat un
 cap terrible! - i no 'assabentava que s'ocu-
 passin de mi, i que, per tant, no hi tinc
 cap ranquinia.

Llo ~~Terran~~ en esparrada molt recelly - apagó
 humoristes me temullen! - ; ~~que~~ en el
 sens que li han donat un cinquè flamenc de re-
 ect. Ho sap, pobre home!, que, ara, s'ha
 acusat llo de Herre, i ha acusat el "Cap-
 devila; Monste", i ha acusat tot, i que
 tant! Moltíssim fa ell com jo i que ell
 i jo, ~~s'hi~~, anem a la desena.

Segur, però, a Tolosa, quan, gràcies al que ven-

obem una part actiu en la Resistència, es veu en les ret-
 les, Terran trare a assar la veritable seriositat de sempre.

113

~~XXXXXXXXXXXXXX~~

Se l'ultimo dia s'estava a perpinyà.
 Son les oage del matí, no e molt lluny,
 tic al jardinet d'^{de l'Hotel} si veue parlant amb el
 caricaturista "Thom" i amb el periodista
 Heidatai Antoni Puch. Té una dona; ja-
 la amb la via del comptoir. Es una dona
 mesurada, vestida de negre, amb els cabells
 negres - partit en ratlla al mig, recati-
 nat sense cap mena de coqueteria - i amb
 uns braus ull negres de mirada recta
 i lleial. Malgrat tant negre ~~XXXXXXXXXX~~
 - això ho veurei Llores, quan hi parti-
 si la en etra una mena de ~~XXXXXXXXXX~~ cla-
 ur, una & mena de llum que llen-
 bisserà a les seves robes.

Véig que la veia del comptoir, parlant
 amb ella, en recuguda. La bona i apergut
 al mateix grup i pregunta, en català:

- El senyor Capotella?

- So jo - diu, i mi aixecó.

Ella es'expunta atentament, desconfi-
 dament.

- Tot sic? - pregunta.

Jo, estanyat, i apartant-me un
~~et) molt a anterior (al final)~~

Xic amb ella, respose:

XXX #

- Be ni' ho sentit.

- Es que ni' han dit que et veug un cap. Se n'ha portat un ... una mica de més a l'alt, que no em veus com en dins, i volèm us et portar pas.

~~Em tinc~~ ^{de la botiga} et n'entendre i, començat, que et poso. Ella també s'entendre i, ja transpirant fusta, ja segur, diu:

- Ara ja veig que si que ho et.

- Totò diu, veug no.

Hi atreuys a un xic més. ~~Hi atreuys~~, i s'entend el ull representant s'alegrin, emmuntar:

- Tinc et seu permís a casa!

~~Hi atreuys~~ La impremta es tan feta que em fa l'efecte que tot giravolta al meu entorn. De l'enviudat, no que parlar. Ella - era q' quan n'adonem de la seva representant, que veix ~~Hi atreuys~~ la gran breutat del seu somriure, de la gran breutat de la seva uida, que ~~Hi atreuys~~ veig a través de ~~Hi atreuys~~ les meves flâgants - temeset que defalteix i, ni' es afra ~~Hi atreuys~~ del trac. I segueix:

- ~~Hi atreuys~~ jo ve la cosina del Riber, cap?

et d'aprechit voi que pue volte tenir al seu
comissariat a alegò i que l'ertima volta
que Ribera tenia el tine a casa. Quan va
venir-ho a veure?

- Quan? Ara mateix, segur, i no
hi té inconveniente.

- Dimeu, dimeu, bonic.

~~¶~~ Parlem per uns carres estes, si
se n'enten del voltant de la catedral.
Per així hemen ab undar el fort i els
campanes. I ens hemen un moment
davant el mirem i del carre de l'
Anquilla.

- Es així - em fan ella. I afegeix, com
disculpanc-se: - L'he ^{truit} ~~represa~~ p'is...

- Ho hi fa sei, segur.

L'upem. Tiquem a una porta, que
v'obre ràpidament. I en tots en baix del
meu perra: de Joan Ribera, et que pue
et meus amics de l'Alfonsiana la pue-
ra. Sento un loba agitat al pit, mi fe-
go, no pue parlar. ~~¶~~ Pels canys
una dona o com una criatura. Que
volien fer-li?

Si ho camben on hi han rebut, que es el
meu jutge, a mes del meu perra; de Ribera,

Ribera la dona que va ser viuda d'una persona que va morir en un accident de carretera - va saber la meva amistat per l'exposat d'anant en el cas de la seva mort i va venir a casa del vecí S. - i els homes més. Ella ens conté la sorpresa entre els prius. Els prius van fer el carret.

Ribera va presentar:

- ~~XXXXXXXXXX~~ Carme, la meva cosilla... (vella Guera, el seu marit... l'avis de Coronas⁽¹⁾), que va saber comísser la figura...
...

El meu germà està molt mal, hemerorràgia, fetat. Li pregunto si ha volgut molt i; ~~XXXXXXXXXX~~, per a transmetreixar-me, en fin que no, que tot ho sabat tan be. Pobet! sentiu que mai no l'havíem estimaat tant com ara. Sentiu que s'estimava ~~XXXXXXXXXX~~ un fill, com a un pare: et fill que no he tingut, el pare que ~~XXXXXXXXXX~~ - tal vegada no en soi, et tot culpable - no he sabut estimar.

(carme, ~~XXXXXXXXXX~~ - té una veu abans com una campaneta d'argent - en diu:

- Ho i avui per ell. Si estaria hospitalitzat i es posaria lo i s'esperaria. Son treballadors i no mengen res molt delicats
⁽¹⁾ Segurament per l'afany i la refugiada espanyola - i segurament molt a alemanya.

cam les del restaurant. Se paga i que torne
mai no sap veu ve pue m^{ai}, res m^{ai} que en abus.
Tant i tot fa ho veria, perquè tinava amb
m^{ai} altres.

(Un cop que port de protesta per part seu)

- Ho digo que no - responx Lluís Carme -
perquè no el deixarem malalt.

Accepta el crunt, fet amb tanta bona voluntat,
perquè això em permet estar més temps
amb el meu germà. Mentrestant carme per
la taula, es homes parlent. Comuns em recons-
trada un ~~malalt~~ Lluís em ~~ho~~ a Tíqueras en
homemar per a la seva festa. Ribera, en tota
seguidor, em dice.

- Ja li feia jo que perdiguem, que allò era
baria matament. Hi havia massa decisió,
massa beneïtoria, massa inversitat. ~~malalt~~

Lluís em fermà em explicar el seu estat:
Per a peu jo us em entestem, em l'expli-
ca en tota la seua, plafegant.

- Aga, seugns - advertint Carme, amable-
ment comunicant, - a taula!

Mengem a la catalana, com ja feia
Lluís que no habin menyat: es cuadella i
carru d'olla. Tot molt, molt sabors, molt

abundant.

- Si tinc manca - sic al meu ferma - ^{XII}
n'hi ha algun lloc per a que et ~~que~~ campis
en veritat.

- Tampoc no hi ha de pensar en això - en
suposar canvi, ja veiem sense deixar-me acabar
la frase - car ^{ja} hi havíem pensat uns altres
- i ara, en havent-hi, voldrà un vestit a
penetre-br - hi la mida o est i al Ribaia.

No sé què dic, no sé què respondre, car el
temporal de l'hivern no té paraules per a res-
pondre a ~~que~~ una entitat, a una seülle-
sa, a un efecte tan emocionant.

Soc després aviat el vestit, un vestit mo-
menat Túber i parent d'un soldat del res-
te exercit que jo havia vist algunes vegades a
flors de segre.

M'he de separar d'apertenir aquesta terra,
tan acollidora. M'he de separar del ^{meu} meu
fermí, car així se'n acaba el penit i està tota
a Perpinyà i a les quals de tres pujacé al tren
que en Llivia a Toulouse. Així he tingut la
vista immensa, i alegria immensa de
tuber i meu fermí, i així m'he de
separar d'ell. El republicans espanyols
tome una gent tan viva, hem comès

tant delictes - defensar-nos quan hem estat agredit, etc., etc.
tar contra els seus capitanys i per Franco i ajudat per
"voluntaris" de Hitler i Mussolini, esser víctimes de l'estepa,
de i dels policies de la Ho Intervenció, etc., etc. - que la policia
francesa, que amb tantes consideracions ha tractat als espies
de Franco i d'Hitler, no ens permet reunir-nos amb els
nostres persones, amb les nostres mulleres.

L'esrena esdevé altra vegada dolorosa i peniblent. Hi
ha moments en els quals de tot pàrtit, i al robo, demana a Car-
me:

- Tu deixeu que us faci un petó, sevymora?

Ella, sense un sol mot, m'abraça i em besa. I sento
en el meu rostre el seu plor. L'hi dona un paper, que
que pren migjornament i em posa a la botxa exterior de l'americana.

• Baix, ho! l'escalo ràpidament i sente venir en els passos.

~~el vestit, m'acomiada les valls del meu pañuel, de Carme, de~~

~~adieu! ... adieu!~~ Ribera.

Vaig a l'hotel i pago el compte. En record de la policia - em
no som uns delinqüents, necessàriament perquè no som uns delin-
guents, a França la policia es la nostra obusió - i en record que no
tinc cap permís per a travessar-me a Toulouse. (al, doncs, fer el
seu riu ara mes que mai).

Vaig venir una tarda per em desplaçar a l'estació:
a l'estació, molt vigilada per la policia, doncs fa me-
na i cent francesos + un nebot per a fer em menjar
un bittlet de xemena i em porti la l'escumentada

magí. Mentrestant, li emprengue talae ~~XXX~~
 i un llibre: "Prelude a Verdura".
~~XXXXXXXXXXXXXX~~ Le jutges Romaining
 que no es pas una gran cosa. El viatger, per
 Raoul que s'apena, no en coneix mai
 ni tinc la companyia d'un llibre. Per tant
 agafat - uns quatre hores - no se'n fa Raoul
 pràctic a la lectura i en xic feix una dels
~~XXXXXXXXXXXXXX~~ la novel·la. Le jutges Romaining - en rea-
 litat es diu en nom molt menys preu-
 sós, molt menys confidencial - l'es-
 critor que no ha tingut el més petit gat
 de solidaritat envers el intel·lectual ~~XXX~~ es-
 panyol, l'escripta que ha resguardat de tot el
 seu passat i l'autonomia personal - se ha-
 miniment a les robes del govern de m. Bon-
 net.

En arribar a Toulouse, ja vint entra-
 da, l'autobus es plena. Un policiès que
 ven a la caixa del refugiat. Troba en a ferre
~~XXXXX~~ ric. Baixó i ~~XXXXX~~ deixà la maleta ^{a terra} ~~XXXXX~~
~~XXXXX~~ ^{un agent} ~~XXXXX~~. En viuen, però es
 veu que el monicle, es guarda i el beret
 se fauress el tranquil·litges. ~~XXXXXXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXXXXXX~~ Qui no es tranquil·ga
 massa, però, no jo. Crida una mica, li

dono la maleta i ti dis que puc capir a creuar-me un taxi. Després 118
m'aprogo al pujol de les violetes i, per a despiatar, compro una
"bruguer" de deu francs. El policia, que no aprenguda cosa de
una d'ell, ja no tenen res: un senyor que porta moneda, que
de peu, una llonja obriu, i que, a mes a mes, conceptra un ram de
violetes no pot ser un refugiat

El següent dia dono una "pourellore" i el xofre l'adreça:

- 29, rue des Potiers.

Quan soc dins el taxi, respiro. He vingut en perill
mes. I enguans el t'mens temps de pujar a Aragó, cosa tota
en meu tranquil pue ara.

En posar-me la mà a la botella tinc el paper que
m'ha donat la seymora quera a Pampanga, i que jo suposo
que era l'adreça. Ho ho es: un bon llibret de cançons.
Poblet petit! Gent admirable!

El taxi es detura davant la Maison des Etudiants.
Pregunto al xofre:

- Qu'est ce?

I ell em respon amb una altra pregunta:

- Vous êtes espagnol, véritable? Ho ho ho semblaix pas seu
m'he pensat perquè m'he portat d'altres a aquesta
cosa.

- Si: sou espagnol - faij jo.

- Refugiat?

- Refugiat.

- Així, doncs, no us puc cobrar un centime. Soc republicà, com
vos, i he ajudat sempre que he pogut la Republike en
guerra contra el feixisme.

Li estreixo la mà i, veient les flors, li pregunto si es
casat. Lui diu que si, i que te una fill, un "petit" de